

Stenogrammid

XIV Riigikogu, III Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 17.06.2020, 12:00

Toimetatud

12:00 Infotund

1. 12:02 Erakondade rahastamine

2. 12:16 Vastutus

3. 12:31 Erakondade rahastamise järelevalve

4. 12:45 Linnaruumi planeerimine

5. 13:00 Korruptsiooniga võitlemine

6. 13:15 Korruptsioon

7. 13:28 Vastutus

8. 13:40 Poliitiline kultuur

9. 13:52 Muud küsimused

12:00 Infotund

12:00 Esimees Henn Põlluaas

Tere hommikust, austatud Riigikogu liikmed! Austatud ministrid! Alustame selle istungjärgu viimast infotundi. See on märkimisväärne ka selles suhtes, et seekordne küsimuste arv on kogu selle tööaasta kõige väiksem. Aga kui meil jääb lõpus aega üle, siis saavad saalist kõik Riigikogu liikmed vabalt valitud ministritele esitada ka oma vabalt valitud küsimuse. Alustame kohaloleku kontrolliga.

Kohaloleku kontroll

Kohal on 21 Riigikogu liiget ja puudub 80.

Tänases infotunnis osalevad järgmised valitsusliikmed: peaminister Jüri Ratas, siseminister Mart Helme ja välisminister Urmas Reinsalu. Nagu ikka, kõigepealt saavad küsimuse esitamise võimaluse registreerunud küsijad, nemad saavad ka võimaluse täpsustav küsimus esitada ja siis on saalist üks küsimus veel. Küsimuse esitamise aeg on kaks minutit ja vastamise aeg kolm minutit.

1. 12:02 Erakondade rahastamine

12:02 Esimees Henn Põlluaas

Esimesena küsib Kaja Kallas ja talle vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

12:02 Kaja Kallas

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea peaminister! Eelmisel nädalal teatas Riigiprokuratuur, et alustab kriminaalasja Keskerakonna 50 000 euro suuruse annetuse uurimiseks. Sellele annetusele juhtis tähelepanu just Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon. Täna tuli Riigikohtu otsus, mis ütleb, et Keskerakond peab tagastama 110 000 euro ulatuses keelatud annetusi, mis on samuti tuvastatud tänu Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni põhjalikule tööle. Kas nüüd, kui Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni hea töö tulemusel on juba tingimisi karistust kandva Keskerakonna suhtes algatatud mitmeid asju ja käimas on järjekordne kriminaalasi, te arvate jätkuvalt, et Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni ärakaotamine on eetiline ja poliitiliselt õige tegu praeguses ajahetkes?

12:03 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile selle küsimuse eest! Austatud Riigikogu esimees! Riigikogu liikmed! Hea küsija! Kõigepealt, ma arvan, et see on olnud väga hea, et siin on olnud palju küsimusi Keskerakonna rahastamise kohta, see on kindlasti saanud avalikkuses suurt tähelepanu. Ma loodan, et küsimused on saanud ka vastuseid, teatud vastuseid me peame veel ootama.

Võtame teie küsimuse üksipulgi ette. Üks viide oli 110 000 eurole, mis oli tänane otsus. Ma ju mõistsin väga selgelt 2016. aasta novembris, kandideerides selle erakonna etteotsa ja ka asudes selle erakonna etteotsa, et see saab olema raske tee, et muuta seda erakonda, muuta seda käitumismustrit, rahastamismustrit. Ma arvan, et ma ei eksi, et see tänane otsus puudutab aastaid 2014 ja 2015. Ma olen öelnud nii opositsioonis kui ka koalitsioonis, et Eesti on õigusriik, ma usaldan meie õiguskaitseorganeid ja loomulikult, kui on karistus määratud, siis see tuleb erakonnal ka ära kanda. See on olnud kindlasti sellel teekonnal üks viimaseid otsuseid, mis on tehtud, ütleme, sellest perioodist. Mõni on veel menetluses. Jah, ma olen nõus, et see on olnud keeruline, see on kindlasti olnud raske meie toetajatele, meie erakonna liikmetele, aga ma arvan, et see tee, mida on viimased kolm ja pool aastat käidud, on olnud väga õige ja väga siiras tee. Sellised hämarad tehingud peavad jääma seljataha.

Teiseks, te küsite selle 50 000 euro valguses. Ma olen jätkuvalt seisukohal, mida ma ütlesin ka peale seda, kui prokuratuur algatas selle menetluse, et see on minu arvates selles mõttes õige, ma isegi ütlen, et see on positiivne, sest see on ainus võimalus, et prokuratuur kasutab oma võimalusi, oma tööriistasid, et teha selgeks, kas seal on midagi seadusvastast või seal ei ole midagi seadusvastast. Nii et tänases situatsioonis ma ütlen, et las prokuratuur siis seda asja rahulikult menetleb. Erakond on öelnud, et ta on igatepidi avatud selleks, kindlasti teeme igakülgset koostööd. Ma saan aru, et ka see annetaja, kellele me raha tagasi kandsime, on öelnud, et ta on igakülgseks koostööks avatud ja sellega nõus. Vähemalt nii on ta avalikult öelnud.

Nüüd teie küsimuse lõpp, kas ERJK ärakaotamine peaks olema jätkuvalt päevakorral või mitte. Selle on algatanud Riigikogu. Ma arvan, et erakondade rahastamise järelevalve kvaliteeti tuleb tõsta, ma pean seda jätkuvalt oluliseks ja õigeks. Selle nimel tuleb töötada.

12:06 Esimees Henn Põlluaas

Kaja Kallas, täpsustav küsimus, palun!

12:06 Kaja Kallas

Aitäh! Teie vastusest jääb mulje, justkui te oleksite Keskerakonda astunud 2016. aastal ja kõik, mis puudutab varasemat Keskerakonna tegevust, ei puutu üldse teisse. Aga 2014. ja 2015. aastal – parandage mind, kui ma eksin – olite te Keskerakonna juhatuse liige. Juhatuse liige või õigemini juhatuse vastutab kõige selle eest, mis erakonnas toimub. Aga ma küsin ikkagi selle kohta, mis minu küsimus tegelikult oli, mis puudutab Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni. Te soovite jätta muljet, justkui Riigikogu tegeleb sellega ja teie pole sellega üldse kokku puutunud. Ometi te olete koalitsiooninõukogu esimees. Kui teie ütlete, et see eelnõu tuleb tagasi võtta, siis see eelnõu võetakse tagasi. Minu küsimus on väga otsene: kas te teete ettepaneku võtta Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni ärakaotamise eelnõu tagasi ja mitte arutada seda olukorras, kus teie enda erakonnaga on seotud nii palju asju, mis on Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjonil tuvastatud? Ja viimane kommentaar. Te ütlete, et te soovite rahastamise järelevalvet parandada. Miks te siis ei usalda Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni ja miks te arvate, et see töö pole olnud piisavalt heal tasemel, arvestades, et teie enda erakond on nii mitu korda sohitegemisega vahele jäänud?

12:08 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Ei, ma ei astunud 2016. aastal Keskerakonda. Ma astusin aastaid enne, 2000. aastate alguses. Need rahalised tehingud ja operatsioonid, mis olid eelnevalt, on seotud sellega, miks ma 2016. aasta novembrist tõmban selle piiri vahele, sest erakonna esimees oli eelnevalt teine persoon, 2016. aasta novembris valis kongress mind. Ei, sel hetkel ei olnud juhatusel seda informatsiooni, mis on täna tulnud välja ka Riigikohtu otsusest. Nii et see on see põhjus. See oli üks minu selgeid seisukohti ka erakonna esimeheks kandideerides, et erakonna rahaasjad peavad saama korda. Ma arvan, et selle kolme ja poole aasta jooksul on nad väga palju saanud selgemaks, paremaks. Kindlasti on parandamisruumi veel.

ERJK puhul ma neid seoseid ei tooks. Ma saan aru, et te soovite seda paralleeli tuua, aga mina neid

seoseid ei too. Ma olen siin teie ees vastanud algusest peale, et ükski menetlus – kui Riigikogu nii otsustab, et seda hakkab tegema Riigikontroll – ei peaks ära kukkuma, ära langema. Seda ei tohi juhtuda. Loomulikult, need menetlused, mis lähevad edasi, peavad edasi minema. Te küsisite, kas ma nagu ei usalda ERJK-d. Ma olen öelnud ka teile siin ees, et ma arvan, et erakondade rahastamise järelevalve [kvaliteeti] saab tõsta, ma olen öelnud, et Riigikontroll oleks minu arvates uus tase ja kvaliteetsem tase. Ma olen jätkuvalt sellel arvamusel. Neil on kindlasti rohkem ressursi, igasugust ressursi – inimressursi, raharessursi – ja kindlasti ka kogemusi. Need väited, mis on öeldud, et siis Riigikontroll kontrollib ainult riigi eraldist ega kontrolli eraisikute programmilisi toetusi või maailmavaatelisi toetusi erakonnale – loomulikult see nii olla ei saa.

Nüüd küsimus, mis sellest kolme fraktsiooni algatatud eelnõust saab. No päris nii see ikka ka ei ole, et koalitsiooninõukogu otsustab või ... Te ütlesite "esimees". Ausalt öeldes, meil polegi sellist funktsiooni paika pandud. Koalitsiooninõukogu tõesti juhib peaminister, aga see ei ole küll nüüd nii, et valitsus ütleb või kolm fraktsiooni ütlevad, et võtke see Riigikogust tagasi, ja siis see ka tagasi võetakse. Minu meelest selle nädala alguses oli alles muudatusettepanekute esitamise tähtaeg. Tuleb rahulikult vaadata, mis saab muudatusettepanekutest. Selge on see, et 50 000 ettepanekut – neid on natukene isegi vist rohkem – siin saalis juba puhttehniliselt menetleda sellisel kujul on ju võimatu.

12:11 Esimees Henn Põlluaas

Aivar Sõerd, palun!

12:11 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud juhataja! Austatud peaminister! Ma jätkan täpsustava küsimusega seda erakondade rahastamise teemat. Õigemini, ma jätkan seda teemat, mis mul oli eelmisel nädalal Riigikogu infotunnis lausa registreeritud küsimusena üleval. See puudutab ka erakondade rahastamist. Täna tuli see Riigikohtu lahend, mis ähvardab teid, teie erakonda rahalise sanktsiooniga, aga selles 50 000 euro annetamise loos on mitu aspekti. Prokuratuur selgitab hipodroomi ja pumpla asjaolud kindlasti välja, aga seal oli veel asjaolusid, millel ma peatusin eelmisel nädalal. See 27. mai kuupäev. Miks te sellest nii väga kinni hoiate, et see on see kuupäev, mil te esimest korda võtsite annetajaga ühendust, et, ütleme, sellest kuupäevast hakkab lugema see 30-päevane tähtaeg, kui annetus oleks tulnud tagastada. Seda arvestatakse seaduse järgi alates keelatud annetusest teadasaamisest. Sellepärast ma ikkagi küsin. Te olete nüüd nädal aega saanud neid asjaolusid täpsustada ja vahepeal on uut infot ka tulnud. Tegelikult oli juba 23. aprillil Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni koosolek, mille tulemusel pöörduti Keskerakonna poole selle annetuse küsimuses. Teie peasekretär isegi vastas. Enne 27. maid toimus ka selle annetaja erakonda vormistamise protsess. Kas te ikkagi olete kindel või kas te võite vähemalt möönda, et keegi erakonna juhtorganitesse kuuluvatest inimestest ikkagi suhtles annetajaga enne 27. maid?

12:13 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Mina arvan, et tänane Riigikohtu otsus ei ähvarda kuidagi Keskerakonda, seda tuleb täita ja mis ähvardusest me siin räägime. Ma võtsin välja tsitaadi, see oli 5. novembril 2016 Paides, kui ma ütlesin erakonna kongressil, et Keskerakond on väärt erakond, aga ka parimat asja saab veel paremaks teha, Keskerakonna rahaasjad peavad olema korras ja läbipaistvad, üle jõu käivad kampaaniad ning garantiikirjad jäägu minevikku. Ma olen nende sõnade juures ka täna, ma olen seda tööd teinud siiras usus, kogu südamega, emotsiooniga ja arvan jätkuvalt, et need on väga õiged sõnad ja selle juurde peab Keskerakond jääma.

Nüüd see 50 000. Ma saan aru, et Reformierakond on juba tembeldanud Keskerakonna süüdi kogu selles kaasuses, aga isegi see, et teil on pikk valitsemiskogemus ja te olete suurim fraktsioon siin Riigikogus, ei anna teile seda õigust. Kuid see tuleb ju kõikidest teie küsimustest läbi, kas siis ridade vahelt või otse, et Keskerakond on süüdi ja nüüd on rikutud seadust. Anname prokuratuurile aega asja menetleda! On olnud väga palju kaasusi, mida on menetletud ja mis puudutavad, härra Aivar Sõerd, ka teie tänast koduerakonda. Pikemalt või lühemalt ajaloos tagasi vaadates: erinevad keskused siin Tallinnas, erinevad ämma kapid jne. Nii see on olnud. Aga te küsite 27. mai kohta. Ma saan aru, et te tahate kinnitust kõigi Keskerakonna inimeste poolt, kas keegi oli selle inimesega ühenduses. See on absurdküsimus või [oleks] absurdvastus minu poolt. Ma saan öelda seda, et erakonna juhtkond oli 27. mail temaga ühenduses, seda ma olen siin kinnitanud. Varem ei ole olnud temaga kontakti, mulle on

nii kinnitanud nii aseesimehed kui ka peasekretär ja ma usaldan nende sõnu. Me oleme oma otsuse selle raha kohta teinud, me oleme selle raha tagastanud. Ma arvan, et ei saa öelda, et see on väga unikaalne, minu teada on erakond ka varem tagastanud, kui ei ole selge, kes on teinud annetusi, võib-olla [on seda teinud] ka teie erakond, ma ei oska seda öelda. Aga jah, see kriitika, mida te nüüd ütlete, et 30 päeva, siis ma olen ju öelnud, et muidugi tulnuks varem võtta ühendust, ja ütlen ka täna teile seda, härra Sõerd, et kindlasti tulnuks võtta varem ühendust. Meil oli eile erakonna juhatuse koosolek, me veel tugevdasime oma sisekontrolli, veel tugevdasime oma järelevalvet annetuste üle. Püüame kindlasti tulevikus ka sellest valusast õppetunnist õppida ja oleme juba õppinud.

12:16 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. 12:16 Vastutus

12:16 Esimees Henn Põlluaas

Järgmise küsimuse esitab Jaak Juske ja talle vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

12:16 Jaak Juske

Aitäh, lugupeetud esimees! Hea peaminister! Ma tahaks teiega jätkata seda diskussiooni, mis meil oli siinsamas saalis esmaspäeval, kui me rääkisime 11. juuni õhtul toimunud kohtumisest, kus olite teie, teie erakonna peasekretär ja Tallinna linnajuhid, kes teatavasti kuuluvad Keskerakonda. Te olite lõpuks valmis tunnistama, et see kohtumine toimus ja et seal arutati ka samal päeval teie erakonna vastu algatatud kriminaalasja. Vahepeal on tänane Eesti Ekspress toonud päevavalgele fakti, et juba tõesti päev hiljem keskerakondlastest Tallinna linnajuhid tühistasid hipodroomi arendajaga sõlmitud kokkuleppe, seda põhjusel, et seda kokkulepet seostati sellesama keelatud annetusega. Siit minu küsimus. Austatud peaminister, miks teie erakond või teie erakonna tippjuhid Tallinnas üritavad korruptiivset tehingut kinni mätsida seda tehingut eitades? Milline on teie hinnang sellele ja kas keegi Tallinna linnajuhtidest peaks selle korruptiivse või korruptsioonihõngulise tehingu pärast võtma vastutuse?

12:18 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Mind õpetati Tartu Ülikooli õigusinstituudis, punkt üks, et meil on võimude lahusus, ja punkt kaks, meil kehtib süütuse presumpatsioon. Seda ma ütlesin Reformierakonna [väidete] kohta, aga teie [suu] läbi ma saan aru, et ka sotsiaaldemokraadid väidavad, et see 50 000 on kriminaalne annetus. Aga te lähete vist veel ühe sammu edasi ja ütlete, et ka Tallinna linn on korruptiivselt käitunud ja – tuginedes vist oma sõnavõtule ja Eesti Ekspressi artiklile – ütlete, et põhimõtteliselt keegi peaks korruptiivse käitumise pärast Tallinna linnas tagasi astuma. Härra Juske, te olete auväärt Riigikogu liige. Ei teie, ei Eesti Ekspress ega teised, ma ei tea, saated ega väljaanded ei saa kedagi süüdi mõista. Võimude lahusus ütleb ka väga selgelt, et Eestis on süüdimõistvaks instantsiks kohus ja kohus otsustab, kas ollakse süüdi või mitte. Ma väga loodan, et need sõnad, mis te ütlesite, kõigepealt, et erakond on korruptiivselt käitunud ja Tallinna linn on korruptiivselt käitunud ... Ma mitte väga ei looda, vaid jääge siis nende sõnade juurde kuni lõpuni. Aga lõpus ei mõista kohut ikkagi mitte teie, mitte Sotsiaaldemokraatlik Erakond, mitte Eesti Ekspress, vaid kohus.

Need on päris rängad süüdistused, härra Juske, mis te ütlesite ühe konkurenterakonna kohta või ühe omavalitsuse kohta. Väga rängad süüdistused. Kui need on tõesed, siis ei ole mul midagi öelda, siis on teil õigus. Kui need ei ole tõesed, siis ju ka teie vastutate oma sõnade eest, ka teie sõnadel on väga suur kaal Eesti ühiskonnas.

Mis tähendab, et ma lõpuks olin valmis tunnistama? Ma kohtun erakonna juhtkonna ja erakonna liikmetega üsna tihti. Jah, see oli teie väljend: mingil hämaral hilistunnil. Kohtumine oli vist veerand seitse, päike siras taevas, hämarat hilistundi polnud kuskil. Loomulikult arutasime me seda, mis oli erakonna asjus selle päeva jooksul otsustatud. Sel päeval oli ka teisi Eesti riigile olulisi otsuseid, mis said langetatud, ka neid arutasime.

Nüüd Tallinna linnast. Mina ei ole Tallinna Linnavalitsuse ega volikogu liige. Ma ei ole ka vee-ettevõtjaga

Tallinna Vesi kuidagi seotud persoon. Minule on kinnitanud Tallinna linnapea ja seda on tõesti kinnitanud ka abilinnapea oma Facebooki kirjutises, et selle väga suure arenduse, mis sinna hipodroomi kanti tuleb, tingimusi (kui me räägime sademeveetingimustest) muudetud ei ole. Seda oskan ma teile täna öelda.

12:21 Esimees Henn Põlluaas

Jaak Juske, täpsustav küsimus, palun!

12:21 Jaak Juske

Aitäh! Austatud peaminister! Me oleme olnud poliitikas peaaegu sama kaua. Ma arvan, et te olete minuga nõus, et asi mitte [ainult] ei pea olema aus, vaid peab ka õige ja aus välja nägema. Need väga tõsised kahtlustused ja ka seosed Tallinna linnavõimu tehingutega on toonud välja üks Eesti juhtivaid nädalalehti, Eesti Ekspress, kes tegelikult ju kirjutab täna ka selle keelatud annetusega seotud mitmetest teistest kahtlastest sammudest, sellesama annetaja kiirkorras erakonda võtmisest ja muudest kahtlastest saherdamistest. Te ütlesite eelmise nädal siin infotunnis, et võtate vastutuse ja astute tagasi siis, kui peaks selguma, et see keelatud annetus oli kriminaalne. Vahepeal on algatatud kriminaalasi, te pole vastutust võtnud. Siit minu küsimus. Austatud peaminister, ma tahaks täpsustada, millal te võtate poliitilise vastutuse. Kas siis, kui peaks selguma uurimise käigus, et asi on kriminaalne ja esitatakse süüdistus, asi läheb kohtusse, või võtate alles siis vastutuse, kui peaks tulema süüdimõiste kohtuotsus? Palun täpsustage!

12:22 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, härra Juske! Ma nüüd küll ei arva, et ma pean teile õpetama õigusemõistmist Eesti Vabariigis, aga menetluse algatamine ... Kui teie seote nüüd selle ära nii, et menetlus on algatatud, kriminaalmenetlus, ja asi on kriminaalne, siis see on ikka väga ülejala tõlgendus, väga lõtv tõlgendus. Seda on võimatu nii tõlgendada. Ma arvan, et arvestades ka avalikkuse huvi ja põhjendatud huvi, selleks et saada lõplikke ja õigeid vastuseid, oli see väga õige samm, et prokuratuur selle algatas. Kui teie selle pinnalt loete välja, et erakond on kriminaalasjas süüdi, ja põhimõtteliselt ütlete, miks te ei ole ikka veel tagasi astunud, siis see teie tõlgendus on ikka väga poliitiline. Ma saan ju aru, et te soovite Jüri Ratase pead siia põrandale, see on arusaadav. Ega seda ei saa teile ka ette heita, sest see on ju opositsiooni töö, tõusta koalitsiooni. Aga päris iga vahendiga seda pea mahavõtmist nõuda võib-olla ei ole ka päris eetilise ja õige, eriti teil kui õpetajal. Ilusad pildid olid eile Facebookis, ma vaatasin, et teie õpilased lõpetavad. Ma ütlen ka, et kõikide poliitikute sõnadel on kaal, on mõju. Nii ka teie omadel, härra Juske. Te olete öelnud, et Keskerakond on kriminaalselt süüdi, Tallinna linn käitub korruptiivselt – väga lendlevad ja väga võimsad laused. Kui te nõuate minu tagasiastumist, siis opositsioonil on alati võimalik ju algatada umbusalduse avaldamist. Reformierakonna esimees on, kui ma ei eksi, mitte viimasel, vaid eelviimasel nädalavahetusel rahvusringhäälingu "Aktuaalses kaameras" lubanud, et Reformierakond algatab minu umbusaldamise. Täna-homme on veel aega, ju see siis tuleb. Eks siis Riigikogu saab otsustada ja kui Riigikogu seda nii näeb, siis on peaminister umbusaldatud. Eesti riigis mõistab kohut ainult kohus ja kohus otsustab, kes on süüdi ja kes ei ole süüdi. Aga jah, emotsionaalselt ma vastasin ka eelnevatele küsijatele, mitte ainult emotsionaalselt, vaid ka sisuliselt, et see on olnud minu üks väga põhimõttelisi seisukohti, juhtides Keskerakonda, et need asjad peavad jääma seljataha. Nagu ma olen öelnud, me oleme praktiliselt kõikidest vaietest või vaidlustest välja tulnud. See tänane oli üks viimaseid. Tõsi, ka uuest ajast on üks üleval, see on see 50 000 [euro] küsimus, mida prokuratuur hetkel menetleb, ja ma arvan, et menetleb professionaalselt, õiglaselt ja õigesti.

12:25 Esimees Henn Põlluaas

Taavi Rõivas, palun!

12:25 Taavi Rõivas

Aus konkurents valimistel on demokraatias loomulikult ülioluline. Kui nüüd selgub, et 2015. aasta valimistulemus ei tulnud päris ausas konkurentsisis, siis saab ju öelda, et ka see Keskerakonna fraktsioon, mis nende valimiste järel Riigikokku tuli, oleks teoreetiliselt võinud olla väiksem, kui ei oleks saanud kasutada n-ö eelisrahastust või teistsuguste reeglite järgi rahastust. Aga me ei saa tegelikult ju kunagi

lõpuni teada, kui suur see fraktsioon siis oleks olnud ja kas sellest oleks piisanud, et 2016. aastal te oleksite saanud peaministriks, või mitte. Kuigi see toonane valimistulemus ei andnud Keskerakonnale valimisvõitu, siis mingi konkurentsieelise see küllap siiski andis. Huvitaval kombel nii teie, Riigikogu esimees kui ka mina kandideerisime sel ajal ühes ja samas ringkonnas. Me mäletame neid valimisi küllap ju hästi. See ei olnud väga ammune aeg. Aga mitte selle kohta ei taha ma küsida. Ma olen nõus selle teie hinnanguga, et Riigikogu ei saa ega peagi ühtegi erakonda ega ühtegi isikut kriminaalkorras süüdi mõistma, loomulikult on selleks kohus. Riigikogul on samas põhjus ja küllap ka vajadus aeg-ajalt anda eetilisi hinnanguid ja küsida olulisi küsimusi. Mina jätkan seda küsimust, mida küsis Aivar Sõerd. Kui see värskem lugu, see 50 000 lugu tuli avalikuks aprilli keskel ja kogu avalikkus pööras sellele teravdatud tähelepanu, siis kas te olete ikka päris kindel, et mitte keegi Keskerakonna juhatusest – ma rõhutan – ei suhelnud selle väga suure annetuse teinud proua Juhastega enne seda teie väidetud 27. mai kuupäeva? Kas te olete täiesti kindel, et mitte keegi juhatusest ei suhelnud?

12:27 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile, härra Rõivas! Kuulda Reformierakonna suust, et "aus konkurents" ja "eetilised hinnangud" erakondade rahastamise kohta – ma usun, et siin on teil väga suur põhjus ka erakonnana peeglisse vaadata. Ma saan ju aru, et mul oleks praegu kerge tuua kõik Reformierakonna tumedad kaasused siia infotundi ja teile retooriliselt vastata, ma ei tea, väga pika nimekirjaga, kõigega, mis on olnud seotud Reformierakonna ja reformierakondlastega seoses ausa konkurentsi, annetuste ja rahastamisega. Aga ma ei tee seda, sest ega see meid edasi kindlasti ei viiks.

Ma ei oska öelda, mida te peate silmas 2015. aasta ausa konkurentsi puhul. On kindlasti neid, kes küsivad, kas Eesti valimised, kui on olnud e-hääletamine, on läbipaistvad, ausad jne. Mina olen öelnud, et mina usaldan neid, aga on väga palju inimesi ühiskonnas, kes ütlevad, et nad ei usalda neid. Aga mina ei ole mitte kunagi arvanud, et Riigikogu valimised ei oleks ausad. No ma ei tea, kas te seate siis selle kahtluse alla või? Jah, see loogika oleks siis, kui kõrgeim võim valiks ühe erakonna siia Riigikokku 51 häälega, aga seda ei ole juhtunud ja vaevalt ka lähitulevikus juhtub ühegi erakonnaga, et nii suur toetus saadakse. Järelikult peab Eesti poliitikas, mida on ka Eesti poliitiline kultuur ja tava kinnitanud, sündima koalitsioonivalitsus kas kahe, kolme või rohkema erakonnaga. Mina arvan, et see ongi aus konkurents: kui on teada jõujooned Riigikogus, siis need erakonnad asuvad pidama poliitilisi konsultatsioone, ning peale seda, kui edasi minnakse, peetakse koalitsiooniläbirääkimisi, ja kui seal edasi minnakse, siis sõlmitakse koalitsioon, oma kompromissidega ja oma põhimõtetega [teevad seda need], kes sinna koalitsiooni kuuluvad. Täna kuuluvad sinna kolm erakonda: Eesti Konservatiivne Rahvaerakond, Isamaa Erakond ja Keskerakond. Väga ausas konkurentsis on see koalitsioon sündinud. Jah, mina käsitlen hetkel aastat 2019, kui olid valimised, peale valimisi alustati läbirääkimisi ja suudeti leida parim koalitsioonileping Eestile. Ma arvan, et see on parim koalitsioonileping Eestile ja väga laiapindne koalitsioon. See ongi aus konkurents poliitikas.

12:30 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse arutelu.

3. 12:31 Erakondade rahastamise järelevalve

12:31 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena esitab küsimuse Taavi Rõivas ja talle vastab siseminister Mart Helme. Palun!

12:31 Taavi Rõivas

Aitäh! Kuna repliigid ei ole siin diskussioonis ette nähtud, siis ma kasutan osa oma küsimuse esitamiseks ettenähtud ajast selleks, et öelda peaminister Ratasele, et oma viimases vastuses toodud väiteid te peaksite nüüd küll kas tõendama või siis avalikult vabandust paluma, sest korduvalt kriminaalkorras karistatud erakonna juhina ei peaks te lihtsalt paljasõnaliselt oma poliitilisi konkurente laimama. Ja kui jutt käib konkurentsis 2015. aasta valimistel, siis mina võtan küll seda isiklikult, kui selgub, et Keskerakond võistles minu juhitava erakonnaga ebaausa konkurentsi abil, ja ma usun, et küllap ka Mart Helme, kes oli samamoodi siis juba erakonna esimees, võtab seda isiklikult.

Aga minu küsimus ongi Mart Helmele ja puudutab seda eelnõu, mis ERJK laiali saadab ja asendab teise organiga, täpsemalt siis Riigikontrolliga. Seda eelnõu võttis kaitsta parlamendi ees teie erakonnakaaslane Kert Kingo. Kui me tema käest põhiseaduskomisjonis küsisime teatud tagamaad, kust see eelnõu täpselt alguse sai, siis ta kinnitas, et tema eelnõu välja töötanud töögrupp ei osalenud, ja viitas, et see tuli n-ö parteide juhtkonna poolt. Kas teie saate meile seda tagamaad natukene avada, kes siis osalesid selle eelnõu väljatöötamisel? Teie erakonna esimehena, ma olen täiesti kindel, olete paremini informeeritud selles küsimuses kui proua Kert Kingo.

12:32 Siseminister Mart Helme

Aitäh! Ma olen tõesti hästi informeeritud inimene ja mitte ainult selles küsimuses, vaid väga paljudes küsimustes. Mis puutub sellesse, et lugupeetud peaminister on kedagi laimanud, siis ta ei ole kedagi laimanud. Ma tuletan Taavi Rõivasele meelde, et ta on isegi käinud prokuratuuris omal ajal Kristen Michali küsimuses ülekuulamisel. Nii et ka teie olete olnud uurimise all, ei ole tõestatud midagi, ei ole kedagi kuskil süüdi mõistetud ja sellega on lugu vaibunud. Nii et see, et kohe-kohe siin ukse taga politseinikud ootavad ja panevad käed raudu, on natukene võib-olla liialdatud poliitiline ažiotaaz, millest võiks hoiduda.

Mis puutub sellesse eelnõusse, mis käsitleb Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni likvideerimist, siis jah, ma tunnistan, et ma soovisin seda juba eelmise Riigikogu koosseisu ajal. Siis ei olnud seesugune eelnõu võimalik, ei olnud väljavaadet, et see võiks kuskile liikuda, ühiskonnas diskussiooni tekitada, teatud puudustele tähelepanu juhtida. Konkreetselt eelnõu väljatöötamisega ma seotud ei ole, ideoloogiliselt ma sellele oma heakskiidu andnud olen, nii et seos on mul täiesti olemas. Miks? Nagunii küsitakse, miks. Sest nagu lugupeetud rahvasaadik, kes on praegu saalist lahkunud, kordas, ei pea mitte ainult olema aus, vaid ka näima aus. Me võime öelda ka vastupidi: ei pea mitte ainult näima aus, vaid ka olema aus. Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni töö ei ole olnud aus. See ei ole olnud aus sellepärast, et seda juhivad sotsiaaldemokraadid, see ei ole olnud aus sellepärast, et nad on ületanud regulaarselt oma volitusi, nõudes dokumente, nõudes aruannet asjaolude kohta, mis ei puutu nende pädevusse, ja see ei ole aus ka sellepärast, et kui me võtame logiraamatu ette ja vaatame aegruumis tagasi, siis me näeme, et kaks erakonda on olnud seal pidevalt tule all, need on olnud Eesti Keskerakond ja Eesti Konservatiivne Rahvaerakond. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna puhul on kõik süüdistused jooksnud liiva, sest mitte midagi illegitiimset ei ole õnnestunud välja tuua ega tõestada, ehkki on katsetatud. Kui ma õigesti mäletan, olen ma pidanud ka siin saalis vastama küsimusele, kas meile on tehtud ebaaus annetus (või kuidas iganes seda nimetatakse) Tre Raadio saate kujul. Me esitasime dokumendid, et me oleme selle eest alati maksnud. Tehti ettekirjutus, et me peame saates alati ütleva, et selle saate eest on maksnud Eesti Konservatiivne Rahvaerakond. Seda me oleme ka korrektselt kogu aeg teinud. Aga kui Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon tuleb meilt nõudma aruannet, et kuhu me oleme oma raha suunanud valimiskampaania ajal, missuguseid kampaaniaid me oma rahaga oleme algatanud ka valimistevahelisel perioodil, siis seda õigust neil ei ole. Seda õigust neil ei ole ja see on näide selle kohta, et nad ületavad oma volitusi ja käituvad ebaausalt.

Teine näide. On olemas selline tore asutus nagu SA Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks, mis ei ole erakond ja mis ei pea andma aru Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjonile. Ometi on sellel komisjonil jätkunud jultumust ka sellelt sihtasutuselt nõuda aruandeid ...

12:36 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh, hea minister!

12:36 Siseminister Mart Helme

... ja see on see põhjus, miks ma toetan selle organisatsiooni likvideerimist.

12:36 Esimees Henn Põlluaas

Taavi Rõivas, täpsustav küsimus, palun!

12:36 Taavi Rõivas

Aitäh! Lisaks sellele otsesele laimule, mida te siin välja tõite, mida ma isegi ei hakka praegu ajapuudusel kommenteerima, panin tähele, et te tänuväärset taas kord ütlete välja selle, mida valitsus tegelikult mõtleb. Esimese poliitikuna ütlete Riigikogu puldis välja selle, et tõepoolest ongi plaan Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon likvideerida. Te toote motiivide hulgas välja nii selle, mis on toimunud teie erakonnaga või teie erakonnaga seotud uurimistega, kui ka teile maailmavaateliselt vähemasti lähedase – ma ei oska öelda, kas teiega ka seotud, aga igal juhul maailmavaateliselt lähedase – sihtasutusega. Nii et aitäh selle eest! Need motiivid said selgemaks. Oli väga vaja, et keegi lõpuks ometi ausalt välja ütleks, miks nii on. Seni on mitmed poliitikud, kes seda on kaitsnud, sh Kert Kingo, rääkinud mingit udujuttu sellest, et on vaja muuta erakondade rahastamise järelevalve palju tõhusamaks. Aga teie ütlesite sisuliselt välja, et see on olnud liiga tõhus, ja tõite mitu näidet selle kohta. Te ütlesite, et kõik see, mis toimub erakondade rahastamise ja selle järelevalvega, peab ka näima aus. Te heitsite ette, et ainuüksi seetõttu, et komisjonis on sotsiaaldemokraate või komisjoni juhhib sotsiaaldemokraat, ei ole see teie meelest aus. Öelge palun, kui aus näib teile see, et teie koalitsioonipartneril (aprilli keskel on avalikkusele laekunud selline informatsioon) on tekkinud üks annetus, väga suur, palju küsimusi tekitav, ja päev peale seda, kui see saab avalikkusele selgeks või täpsemalt öeldes päev peale seda, kui ERJK hakkab esitama ebamugavaid küsimusi, tuleb teie osalusel koalitsioon välja eelnõuga, mis sellesama ERJK laiali saadab. Kui aus see teie meelest näib või kui aus see tegelikult on?

12:38 Siseminister Mart Helme

No mina ei tea, kui aus see välja nägi, kui teie kaitsesite oma erakonnakaaslast mingi Arsenali Keskusega seoses, ja kui aus nägi välja see, et tund aega pärast seda, kui siit Riigikogu arvutist tehti üks ülekanne, võeti välja raha, mis kanti teie erakonna arvele. See on muidugi ka jälle laim, eks ole, see on laim – meie alati laimame, aga teie räägite sulatõtt. Siin ei ole mingit laimu, mina ei ole kunagi varjanud oma negatiivset suhtumist Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni, nendel põhjustel, mida ma nimetasin. See, mida ütles Kert Kingo, on see, mida ütles Kert Kingo. See, et siin on mingi seos sellega, et päev pärast mingisuguse asja väljatulekut anti sisse eelnõu – no te peaksite nii vana poliitik olema küll, et teada, et eelnõusid valmistatakse ette mõnevõrra pikemalt. Ma ei näe siin mingit seost. Püüded on praegu lüüa risti kedagi, keda ei ole kusagil süüdi mõistetud, mitte mingeid kriminaalseid seoseid ei ole, antud kaasuses mitte, tõendatud ega tõestatud. Ma toon teile ühe näite veel. Te olete – Reformierakond – tegelenud süstemaatiliselt inimeste laimamisega. Süstemaatiliselt. Kui kaugemale on jõudnud Marti Kuusiku asi? Üle aasta on möödas ja mitte midagi ei ole. Meenutame seda, kuidas siin karjuti ja trambiti jalgu listeeriaskandaali puhul. Listeeriaskandaal kadus päevapealt, niipea kui me vangerdasime Mart Järviku teisele kohale, päevapealt kadus ära. See oli puhas laim. Praegu lükati kohtus tagasi hagi Urmas Arumäe vastu, keda samuti siin saalis laimati. See on ju puhas laim. Ja sellega on tegelenud Reformierakond süstemaatiliselt. Süstemaatiliselt! Igas infotunnis kisute te üles mingid laimavad süüdistused, mis pikemas perspektiivis ei leia ju mingit tõestust. Teie paramilitaarne tiib ajakirjanduse kujul kütab ühiskonnas üles mingisugused kired ja ühel, teisel või kolmandal põhjusel, nagu armastatakse öelda, kasutades eesti keeles inglise keelt, "päeva lõpuks" ei selgu mitte midagi. Lõpetage laimamine, tegelege poliitikaga! Ainult halvad poliitikud laimavad.

12:40 Esimees Henn Põlluaas

Urmas Kruise, palun!

12:40 Urmas Kruise

Aitäh! Austatud minister! See, mida te nimetasite Mart Järviku vangerdamiseks, oli ju paratamatus. Siit saalist kõlas hääli, et võtke Mart Järvik maha, et siis saavad asjad korda, ju mitu kuud varem. Teil läks isegi mitu kuud rohkem sellega aega. Aga see küsimus on minu arust seotud teie vasakul käel istuva peaministriga. Ma meenutan Järviku lahkumist ja ka Kert Kingo lahkumist. Kas teile ebaõiglane ei tundu, et peaministril on natuke topeltmoraal, kui teie inimesed on teie väitel nn väikese kisa puhul pidanud lahkuma, aga peaminister ei leia võimalust poliitilist vastutust võtta? Kuidas need omavahel teie arvates kokku peavad minema? Te viitasite sellele, et selles nn järelevalvekomisjonis oleksid justkui kõik sotsid ja seetõttu piinatakse kahte erakonda, üks on teie erakond, teine on Keskerakond. Kui ma õigesti mäletan, siis seal on ka kõikide erakondade esindajad, mis tähendab seda, et kui märgataks midagi

kahtlast, uurimisväärset ükskõik millise erakonna puhul, siis oleks võimalik nendel esindajatel, ka nendel neutraalsetel esindajatel, kes ei esinda erakondi, seal ju midagi algatada. See ei saa ju olla ometi põhjus. Kurbusega tuleb nõustuda Taavi Rõivasega, kes teie suu kaudu sai teada tõelised motiivid. Peaministripartei on selgelt karistatud ja mitu korda vahele jäänud ja seaduse poolt ka korrale kutsutud. Kas või needsamad nõuded, mis me täna kuulsime, 110 000 [eurot], see ei ole ometi juhus, see kõik on toimunud. Kas te selles valguses ei tunne, et on pisut topeltmoraali peaministri vaatevinklist?

12:42 Siseminister Mart Helme

Aitäh! Alustame Mart Järvikust. Kogu jama lõppes sel hetkel, kui kantsler vabastati ametist. Kogu jama lõppes sel hetkel. Polnud enam seda, kes lekitaks informatsiooni. Ühesõnaga, lõpetame selle teema, kõik on selge. Mis puutub Kert Kingosse, siis Kert Kingot laimasite teie ja ajakirjandus kogu selle aja jooksul, kui ta oli ametis. Küll oli ta loll, küll ei osanud ta keeli, küll ei käinud ta välismaal, küll ei saanud ta aru, millega ta tegeleb. Intelligentne, vastutustundlik, püüdlük inimene oli lakkamatu laimujoa all. See on poliitika, mis näib teie meelest aus. Minu meelest ei näi aus. Selle eest seisis hea üks suurepärase erakond nimega Reformierakond, mis on reformid ammu unustanud. Mis on teil pistmist reformidega? Mitte midagi, vabandust, mitte midagi, kõige vähemat ka mitte.

Mis puudutab minu vasakul käel olevat peaministrit, siis ma võin teile kinnitada, me oleme pidanud läbirääkimisi ja olnud koalitsioonis üle aasta, läbirääkimisi pidasime tegelikult juba enne seda. Ma ei ole täheldanud mitte mingisuguseid illegaalseid surveid, ettepanekuid, tehinguid, katseid riigi raha kuritarvitada. Mitte kõige vähemaidki, mitte kõige väiksemaidki katseid. Vastab tõele, et Keskerakonnal on keeruline ajalugu. Meie erakonnal on selles suhtes lihtne. Me võtsime algul vastu otsuse, et me ei võta vastu mingisugust kahtlase maiguga raha, me ei suhtle ärimeestega, me ei suhtle huvigruppidega, sest põrgutee on sillutatud heade kavatsustega ja varem või hiljem juhtub mingisugune jama. Me elame riigi toetusest, liikmemaksudest ja n-ö majandustegevusest ehk oma logoga särkide, kruuside ja muu seesuguse müügist. Väga lihtne: meil on raha vähem, aga me teame täpselt, missuguste summadega me saame arvestada. Me ei ole ka erinevalt sotsiaaldemokraatidest võtnud suuri võlgasid, me ei ole pankade ees mingeid kohustusi võtnud. Me oleme puhtad nagu prillikivi, tsiteerides klassikuid. Minu koalitsioonikaaslased on minu hinnangul selle koalitsiooni tegutsemise ajal käitunud täpselt samuti, nad on puhtad nagu prillikivi. Kui kohtul õnnestub tõestada vastupidist, siis me teeme sellest oma järeldused, aga praegu ei ole siin peale teie laimu mitte midagi.

12:45 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. 12:45 Linnaruumi planeerimine

12:45 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Mart Võrklaev ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

12:45 Mart Võrklaev

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud peaminister! 2011. aastal tunnistas Harju Maakohus endise vandeadvokaadi Viktor Kaasiku süüdi pistise andmises ja endise linnaametniku Toomas Õispuu, kes muuhulgas oli Keskerakonna liige, pistise võtmises. Kriminaalasja sisuks oli arendaja esindaja poolt pistise pakkumine linnaametnikule Paldiski maantee 50 detailplaneeringu ehk n-ö hipodroomi arenduse menetluse korraldamise eest. Keskerakonna liikmete ja Tallinna linnaga seotud ning kohtuotsusega tõestatud korruptiivseid tehinguid on ajaloos olnud palju, nende kõigi siin üleslugemiseks ei piisa meile antud kahest minutist. Eesti Ekspress on oma 6. juuni loos toonud välja kahtluse [seose kohta] Keskerakonna saadud 50 000 euro suuruse annetuse ja hipodroomi arenduse tingimuste arendaja jaoks soodsamaks muutmise vahel. Esmaspäeval kuulsime, et kohtusite 11. juuni õhtul Stenbocki majas Mihhail Korbi ja Mihhail Kõlvartiga. Samal päeval algatas prokuratuur kriminaalmenetluse Keskerakonnale 50 000 euro suuruse annetuse asjas. Kas kohtumisel oli jutuks ka hipodroomi arendustegevus ja kui oli, siis millist linnaplaneerimisalast nõu te linnapeale andsite? Kas tegemist võib olla järjekordse korruptiivse tegevusega, kus üheks osapooleks on Keskerakond Tallinna

Linnavalitsuse kaudu? Ma ei mõista kedagi siin praegu süüdi, selle osa võib vastusest välja jätta, mis te kolleeg Juskele rääkisite. Minu küsimus ongi: kas tegemist võib olla korruptiivse teoga, kas te saate kinnitada, et seda ei ole?

12:47 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Loomulikult, teil on õigus küsida ja minul on õigus vastata, aga ma ei tea, et ma peaksin vastama nii, nagu Riigikogu liige mulle raamid ette annab. Päris nii see ka ei ole. Ma lähtun sellest, kuidas mina soovin teie küsimusele vastata, härra Võrklaev. Te töite siin välja 2011. aasta. Ma ei tea, lähme siis üheksakümnendate aastate algusesse tagasi, hakkame tooma välja kõiki neid patte, mis on olnud, alates VEB Fondist. Neid võib vabalt välja tuua, nende üle võib ka ju arutleda, et kas on leitud õigeid lahendusi või ei ole leitud õigeid lahendusi. Siia maani on päris palju küsimärke ühiskonnas üleval. Aga see, mida te küsisite, et mida me sel õhtul arutasime – ma nüüd päriselt ei tea, mis ülekuulamisel ma siin teie ees olen, härra Võrklaev. Hea, et te veel ei küsi, kus olid punktid ja komad meie lausetes. See on väga huvitav lähenemine teil. Ei, mina ei andnud mingeid soovitusi Tallinna linnale, kuidas nemad mingit planeeringut menetlema peavad või ei pea. Aga minul on olnud küsimusi linnapeale, kas vastab tõele see väide või süüdistus, et seda planeeringut on muudetud kuidagi arendajale soodsamaks. Tema vastus on olnud: ei ole muudetud. Sellest mulle piisab.

Ma olen ka Tallinna elanik, Tallinna linnaga seotud. Selge on see, et tegemist on tõesti väga suure arendusprojektiga, kui see ühel hetkel peaks valmis saama. See, et seal sademevee küsimus tuleb parimal võimalikul moel ära lahendada, on oluline. Sademevee küsimus nii mõneski kohas, ka pealinnas, rääkimata väiksematest omavalitsustest, tekitab probleeme. Teha seda kuidagi kergemaks arendajale – ma ei pea seda küll õigeks. Kui on suured vihmaveed, siis neid uputusi linnatingimustes on ju küll, näiteks kas või seesama Tuukri tänav või mingid muud piirkonnad. Nii et ma arvan, et siin ikka linn ja vee-ettevõtja peavad leidma parima lahenduse, ja ma usun, et nad ka leiavad, nad ei lähtu mingist muust lahendusest, ikka sellest, mis on linnakeskkonnale ja linnaelanikele parim. Kui te küsite, kas võivad olla mingid kriminaalsed ilmingud kogu selles loos, siis eks mu vastus ole sama, mis ta on olnud viimased paar nädalat: need tööriistad on olemas prokuratuuril ja lõppkokkuvõttes on see otsustuspädevus Eestis kohtul. Kas see nii kaugele jõuab või mitte – noh, teie puhul ei ole ju seal enam vahet, kas ta jõuab või mitte, te olete juba öelnud selle ära, laimanud ja süüdistanud, et Keskerakond on korruptiivne, et see on korruptiivne tehing. Nii et te olete oma hinnangu andnud, aga las siis annavad selle ka prokuratuur ja õiguskaitseorganid.

12:50 Esimees Henn Põlluaas

Mart Võrklaev, täpsustav küsimus, palun!

12:50 Mart Võrklaev

Aitäh! Oma sõnavõttus või küsimuses ma liiga palju hinnanguid ei andnud, ma küsisin. Kuivõrd tegemist on võimaliku keelatud annetusega, mille uurimiseks on ka alustatud kriminaalmenetlust, siis ma arvan, et see on koht, kus Riigikogu liige võib küsimusi küsida. Kindlasti ei ole see punkti ega koma küsimus, vaid sisuline küsimus. See oli lihtsalt täpsustuseks. Võib-olla te oma vastust ka täpsustate. Kas te tol päeval või tol õhtul ka sellest arendusest rääkisite? Te ütlesite, et olete rääkinud, aga kas ka sel päeval rääkisite? Lisaks, te olete siin täna rääkinud süütuse presumptsioonist ja sellest, et kedagi ei tohi süüdi mõista enne, kui kohus on otsuse teinud. Reformierakonna kohta ei ole minu teada ühtegi kehtivat kohtuotsust, mis oleks Reformierakonna keelatud annetuste eest süüdi mõistnud. Küll on neid Keskerakonnal minu teada vähemalt kaks tükki. Ma arvan, et see oleks koht, kus vabandust paluda või siis võiks lugeda üles need kohtuotsusega tõestatud kriminaalasjad, mille puhul Reformierakond on süüdi mõistetud.

12:52 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kõigepealt lööte te konkurendi risti ja siis veel ütlete, et paluge vabandust ka. Väga huvitav lähenemine! Ma ei ole kordagi öelnud, et Reformierakond on süüdi mõistetud. Jaa, teil on õigus, Keskerakond on kaks korda jäänud süüdi ja me oleme ka karistust kandnud. Aga selline lähenemine, et te ütlete, et kõigepealt rippuge ristil ja nüüd veel paluge vabandust ka, on väga huvitav. See ei ole ju mingi saladus, härra Võrklaev, et kogu sel perioodil on olnud teie erakonna soov näidata igal võimalikul moel ... Mulle meenub isegi, et teie erakonna esimees süüdistas rahvusringhäälingut uudiste

mittekajastamises ja võrdles seda Orbáni ajastuga. See tahe, see kihk näha verd selles koalitsioonis, on nii meeletu, et ei loe enam sisu, ainult pealkirjad. "Kõik müügiks," võiks selle kohta öelda. Natuke liiga palju, natuke liiga kiiresti ja kindlasti ka põhjendamatult. Ma tõesti lähtun sellest, et Eesti on õigusriik, instantsid teevad oma tööd nii hästi, kui nad oskavad ja suudavad. Täna prokuratuur menetleb. Las ta menetleb ja annab siis oma tulemuse teada.

Kui te tahate teada, kas sel õhtul oli juttu ka linna arendustest, siis sel õhtul oli juttu ja kindlasti on neid päevi veel olnud, kui on olnud juttu. Loomulikult küsin ma linnaepee käest, kui on sellised väited, et kas nendel väidetest on alust või neil ei ole alust. Linnaepee on öelnud, et ei ole alust. See on minu jaoks tõesti piisav. Kui te küsite ka ise endise omavalitsusjuhina sisuliselt selle teema kohta, siis ma ei ole päris kindel, et see on üldse ainult linna otsustada, missugune saab seal olema sademevee ärajuhtimise süsteem. See on ka vee-ettevõtja väga suur otsus või tal on roll selles, antud juhul Tallinna ettevõttele. Aga see, et kuidagi siduda ära, et, ma ei tea, annetuse tõttu saab teha odavama sademeveelahenduse – ma ei usu seda ealeski, et linn sellega kaasa läheb, teades, et sademevee probleem on väga paljudes kohtades, rääkimata väiksematest omavalitsustest, aga ka Tallinnas.

12:55 Esimees Henn Põlluaas

Urmas Kruuse, palun!

12:55 Urmas Kruuse

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Auväärt peaminister! Ma ei tea, kust te selle küll võtate, et reformierakondlased laimavad teid. Sel juhul ma võiksin defineerida, et Eesti Vabariigi kohus on hakanud teid laimama nende kahe kohtuotsusega. Meil ei oleks isegi vaja suud lahti teha, sest fakt on fakt, erakond on oma käitumisega ja tegevusega andnud märku, et on teatud probleem, ja seda kinnitavad kohtulahendid. Selle tõttu ei pea me absoluutselt laimama, me käsitleme ainult fakti. Nüüd see teine asi, mis puudutab sedasama võimalikku 50 000 [euro] annetamist. Ma mäletan, kui te siinsamas puldis peaaegu nutma puhkedes rääkisite sellest, kui isiklik ja perekondlik see annetus on. Te olite nii veendunud, sest [annetajaga] olevat kohtunud nii teie kui ka Mailis Reps, kuigi Mailis Repsil tekkis üks väike mäluauk, ta eksis täpselt kuu ajaga, kunas ta esimest korda temaga suhtles. See paistis meile ka sellise üllatava momendina, ei tea, mis selle põhjus oli. Aga kõik need tegevused iseenesest on need kahtlused tekitanud, neid ei ole vaja välja mõelda. Kui vaadata filmis osalejaid, siis nende jutu muutumine, ka teie [jutu] muutumine on tegelikult neid kahtlusi süvendanud. Tänapäeval tekib mulje, et kaevutakse üha sügavamale. Öelge palun, kuivõrd te selles situatsioonis tajute, et Eesti Vabariigi ministrid, Eesti Vabariigi peaministrid peavad väga olema eeskujuks kogu eestlaskonnale või Eesti Vabariigi kodanikele. Need jutud, mida siit räägitakse, on muutumas juba naeruväärseks. Millal see piir võiks saabuda, austatud peaminister?

12:57 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Alustasite oma küsimust, et te ei ole, kuidas te ütlesite, laimanud jne, ja lõpetasite oma küsimuse ju ikka seal. Ma arvan, et see on teie küsimuse tuum: te tahate, et see film jõuaks sellesse etappi, et tänane koalitsioon kolme peaosatäitja rolli enam täita ei saaks. See on väga lihtsalt öeldes teie soov.

Punkt üks, mina ei ole kuidagi seadnud kahtluse alla Riigikohtu otsuseid ja olen öelnud ka täna siin infotunnis, et seda otsust, mis tehti aastate 2014–2015 kohta, tuleb loomulikult täita. Selle üle ei ole ju mingit vaidlust, Riigikohus on oma otsuse langetanud. Selle 50 000 [euro] kohta ma isegi ütlesin, et see ei ole olnud teie poolt ju laim, ridade vahelt lugedes ja ridu lugedes see on ju selge surve, tembeldamiseks Keskerakonda selles süüdi. Seda õhkub igast positsioonist.

Ma olen küll emotsionaalne, see vastab tõele, aga et ma oleks siin pisarates maha istunud ja nutma puhkenud, seda ma ei mäleta. Aga kui teie nägite minu silmis pisaraid, siis võib-olla need olid – ma ei tea, mis arutelu käigus – hoopiski rõõmupisarad. Ma ei oska öelda, ma ei mäleta seda.

Te tõite oskuslikult siia sisse Mailis Repsi. Ütlesite, et kuidas on võimalik, kui Keskerakond räägib, et ühendus oli 27. mail, aga näete, on öeldud ajakirjanduses, et tegelikult ju Mailis Reps rääkis temaga aprillikuu lõpus, kuu aega varem. Aga huvitav on see, et te teate ju väga hästi, et Mailis Reps on selle kohta öelnud pressiteates selgelt: see ei vasta tõele, et see kohtumine või, vabandust, videokonverents või jutuajamine oli Mailis Repsil aprilli lõpus, see oli 27. mail. Seda on lihtsalt selles loos valesti käsitletud, ajakirjanik mõistis seda intervjuud, mida andis Mailis Reps Keskerakonna fraktsiooni ukse

taga, varesti. Ma olen küsinud, kas see on nii, nagu ta ütleb oma pressiteates. Haridus- ja teadusminister on öelnud, et see on nii. Seda te ei soovi käsitleda. Ju see oli siis varesti mõistmine ajakirjaniku poolt. Minister Reps andis järgmisel või ülejärgmisel päeval selgituse, et see on vale, kohtumine oli videokonverentsi kujul esmakordselt 27. mail.

13:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. 13:00 Korruptsiooniga võitlemine

13:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi. Täna viies küsija on Valdo Randpere ja küsimus on peaminister Jüri Ratasele korruptsiooniga võitlemise kohta. Palun!

13:00 Valdo Randpere

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea Jüri! Viimased kolm ja pool aastat oled sa pidevalt ja korduvalt rääkinud sellest, kuidas Keskerakond enam ei aja asju kohtus ega ole korruptiivne ja on aus ja puhas nagu prillikivi. Ega seda juttu keegi peale sinu küll tõsiselt pole võtnud, aga sõna on vaba ja see käib ka muinasjuttude vestmise kohta. Ja mis ta muud on kui muinasjutt või kui rangemalt öelda, siis valetamine, see sinu jutt Keskerakonna puhastumisest, muutumisest ja seaduskuulekusest. Sa saad ju ise ka aru, miks ma nii väidan: kohtuprotsessid, süüdimõistvad otsused, majade müük kahtlastel tingimustel, kokkuleppemenetlused, tingimisi karistused, lisaks täna Riigikohtu otsus jne. Aga see kõik ei ole mu küsimus, vaid ma lihtsalt konstateerin fakte.

Mu küsimus on, mis on su järgmine samm selle viimase 50 000 euro suuruse kahtlase annetusega seotud skandaali kinnimätsimiseks. Valetamist ja vassimist sa ei lõpeta, seda ma ei usu ja seda ei usu keegi teine ka. Aga minu käest tuli üks inimene Jõgeval tänaval küsima, mulle tundmatu inimene, kas Jüri Ratas saadab nüüd prokuratuuri ka laiali, samamoodi, nagu ta kavatseb Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoniga teha. Ja kas see ongi siis Keskerakonna ja sinu versioon korruptsiooniga võitlemisest, likvideerida uurimisorganid?

13:02 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile, härra Randpere! Aga mis ta siis on? Te ütlete, et muinasjutt, siis te ütlete, et keegi ei võta tõsiselt seda, mida ma olen soovinud teha novembris 2016, [seistes] Keskerakonna ees, seoses rahastamisega. Siis te ütlete veel, et tegelikult on see valetamine. On see siis muinasjutt või on see valetamine või mis see on? Aga ma arvan, et see on tõsi, ja ma jätkuvalt arvan, et see on tõsi, ja need sõnad, need mõtted tulevad kõige sügavamalt minu seest. Jah, erakonnal on olnud väga palju keerulisi rahastamiskaasuseid, kus erakond on jäänud süüdi, erakond on teinud varesti. Tihtilugu on õige neid asju tunnistada ja minna edasi tugevamana. Ma arvan, et Keskerakond on just nii viimased kolm ja pool aastat käitunud. Kui te saate mulle kas või ühegi sellise näite öelda [seoses] selle tänase Riigikohtu lahendiga, kus me oleme, ma ei tea, 2016. aasta novembrist edasi teinud mingeid valesid asju või me ei ole aktsepteerinud neid [otsuseid], siis palun öelge. Me oleme aktsepteerinud neid, me oleme need trahvid tasunud, kui erakond on teinud varesti. Erakond on oma käitumist väga tõsiselt muutnud. Nagu ma ütlesin ka selles tsitaadis, need garantiikirjad ja erinevad, ma ei tea, Tartu majatehingud, mis on olnud, peavad jääma minevikku. Tegelikult ongi väga hea, et Eesti avalikkus ka teab, et see on mingisugune, ma ei tea, käitumismuster või -mall, mis on erakonnal olnud. Täna ei ole see enam nii. Selle tänase kaasuse kohta te küsite, mis on see järgmine samm või, ma ei tea, viimane samm skandaali kinnimätsimisel. Ma ei tea, et ma oleks seda skandaali kuidagi kinni mätsinud. Ma olen, vastupidi, öelnud, et avalik suhtlemine on see alus, ma olen tervitanud prokuratuuri algatatud menetlust. Erakond on ise teinud sisemiselt samme erakonna juhatuse tasandil, et sisekontrolli tugevdada.

Nüüd see, mida hea Eesti inimene teie käest küsis, et kas Jüri Ratasel on plaan prokuratuur saata, ma ei tea, laiali või lõpetada see. Ma usun, et te ise vastasite, tundes mind, et ei ole Jüri Ratasel sellist plaani ega ole see ka kuidagi mõeldav. Aga kui te ei öelnud, siis ma vastan teile ka siin Riigikogus, et loomulikult ei ole see mitte kuidagi mõeldav ja selliseid plaane ei ole olemas.

13:05 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Valdo Randpere, täpsustav küsimus, palun!

13:05 Valdo Randpere

Aitäh! Lugupeetud härra Ratas! Te räägite kogu aeg, kuidas teid rõõmustab see, et prokuratuur on algatanud uurimise. Mina ausalt öeldes sellest aru ei saa. Kui rumalaks te inimesi peate, kui te sellist asja väidate? Ma ei tunne küll mitte kedagi, kes tunneks kedagi, kes rõõmustaks selle üle, kui tema suhtes algatatakse kriminaalasi. Aga see selleks. Isegi see sõber, kes teie paremal käel istub, hiljuti leitud sõber Mart Helme, suudab vaevalt tagasi hoida haigutusi ja muigeid, kui ta seda juttu kuulab. Tema konstateeris mitte väga palju rohkem kui aasta tagasi siinsamas Riigikogus, et korruptsioon on Keskerakonna geneetilise koodi osa ja ilma korruptsioonita pole ka Keskerakonda. Või oli see vastupidi. Aga mu täpsustav küsimus on, kas Keskerakonnal on olemas ka konkreetne hinnakiri, et mis maksab saiapäts või detailplaneering või mõni muu magus suutäis. Meil on praegu konkreetne probleem riigis: põllumehed ägavad tööjõupuuduse all. Kui palju peaksid põllumehed annetama Keskerakonnale, küsin ma konkreetset, selleks et nad tohiksid tuua paar tuhat ukrainlast appi ja saagi kokku koguda, enne kui põllumajandus täiesti uppi läheb.

13:07 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, härra Randpere! Ärge mõõtke teisi erakondi oma mõõdupuu järgi, ärge mõõtke ega hinnake teisi erakondi oma malli järgi. Ma ei tea, kust te selle paralleeli hinnakirjaga võtate. Kui teie erakonnas on olemas selline hinnakiri, et mis maksab punkt seaduseelnõus, mis maksab lõige seaduseelnõus või mis maksab paragrahv, siis Keskerakonnal ei ole sellist hinnakirja ega saa ka kunagi olema. Te olete alati väga lahtise ütlemisega. Ma ei tea, võib-olla rääkisite praegu oma koduerakonna sisse, mis need teie hinnakirjad on olnud eri nõukogude, eri ettevõtete puhul jne. Meil ei ole sellist hinnakirja. See ei käi kuidagi Keskerakonna käitumise juurde ja see on selgelt kriminaalne.

Te ütlesite, et siin minu paremal käel on sõber Mart Helme. Jaa, ma julgen siin küll öelda, et meie tõine suhe nüüd juba rohkem kui aasta selles koalitsioonis – ma ei oska öelda, kas saab öelda, et ta on sõber – on tõesti olnud väga usaldusväärne. Väga hea ametikaaslane – Mart Helme kohta saan ma seda küll öelda. Jah, saan küll. Saan öelda ka seda, et kogu see koalitsioon, olgem ausad, sellel keerulisel aastal on seisnud Eesti inimeste ja Eesti riigi eest. Kõige pikema kogemusega on kindlasti Isamaa Erakond, kes on olnud Eesti eri valitsustes, nii Eesti Konservatiivne Rahvaerakond kui ka Keskerakond on üsna vähe kuulunud valitsusse, üks tulenevalt sellest, et ta on uus erakond või, ütleme, noorem erakond, Keskerakonna minevik aga on olnud pigem opositsioon kui koalitsioon. Aga tegelikult ma arvan, härra Randpere, et see ongi ju teie küsimuse tuum. See ongi ju kõige häirivam Reformierakonnale terve see aasta olnud, et kolm erakonda mitte ei ole ainult suutnud kokku leppida koalitsioonileppes, vaid on suutnud tegutseda ja otsustada kõik need päevad. Ma arvan, et ka seal Jõgeval, kus te käisite, päris paljud inimesed ütlevad, et see on hea koalitsioon, see on parim koalitsioon täna Eestile, see on laiapindne koalitsioon. Ma mõistan tegelikult poliitilises mõttes täielikult, et eks see ajabki ju teid kõige rohkem marru ja teeb pahaseks.

13:10 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Taavi Rõivas, palun!

13:10 Taavi Rõivas

Aitäh! Hea Jüri, sa oled meie ees siin peaministrina, sinu sõnadel on kaal ja selle kaaluga kaasneb ka vastutus. Sa ei peaks endale lubama paljasõnalisi torkeid, et "oma malli järgi", või esitama mingeid kahtlustusi mingite aastakümnete taguste asjade kohta, ma ei tea, VEB Fond või mis sa siin õhku viskaid. Kui sul on mingeid fakte, ütle välja. Kui ei ole, siis palu vabandust, see oleks kohane. Aga jätkame faktipõhiselt. Sa ütlesid, et on väga hea, et Eesti avalikkus teab. Sa pidasid, ma saan aru, silmas seda, et Keskerakonda on minevikus ebaseaduslikult rahastatud. Selle peale sa ütlesid, et täna see ei ole nii. Aga vaatame fakte. Just nimelt täna tuli Riigikohtu otsus – ja nagu mina aru saan, see ei kuulu edasikaebamisele –, et ka 2015. aasta valimiste eel väga suures ulatuses, 110 000 eurot sai Keskerakond keelatud annetust. Mis tähendab omakorda – nüüd ma teen järelduse nende faktide põhjal –, et see oli väga suur osa Keskerakonna toonase valimiskampaania rahast. Igaüks saab ise teha

järelduse, kas see oli ebaaus konkurents või mitte. Mulle tundub, et oli. Kui teised erakonnad ei kasutanud sarnast dopingut ja teie kasutasite, siis mina näen selles ebaausat konkurentsi. Selle ebaausa konkurentsi tagajärjel ei saanud mitte Edgar Savisaarest peaminister, vaid 2016. aasta lõpus sai teist. Nii et sisu ja seos justkui on olemas. Te ütlete, veel kord, et täna ei ole see nii ja justkui Keskerakond on puhtam. Ma mõtlesin teie eelkäija peale ja mõtlesin ka sellele, kas tema oleks nii nahaalse käigu ette võtnud, et selle organi, kellel on teile palju pretensioone, lihtsalt laiali saatnud. Ma ütlen ausalt: ma ei tea. Kuidas teile tundub, kas Edgar Savisaar oleks võinud sarnases olukorras, nagu teie praegu olete, käituda sarnaselt ja saata laiali selle organi, kes on teid korduvalt valskuses süüdistanud ja tänase seisuga ka positiivse kohtuotsuse saavutanud?

13:12 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! No see doping ja see ebaaus konkurents ... Te toote [näiteks] seda 2015. aastat. Ma saan aru, et põhjus peitub ju eeskätt 2016. aasta novembris, kui Riigikogu umbusaldas teid ja toimus koalitsiooni muutumine. Ju see on see sisu. Ma arvan, et ma ei eksi, et päris palju tekitas kõneainet, ma isegi ütlesin, et skandaalset kõneainet, 2015. aastal selline pikk asfalttee, tühi ja päris lai, kus ilmselt päris kallite kingadega kõndis toonane peaminister ja kaks võimsat hävitajat panid tal selja tagant mööda. Ma ei tea, kas see oli päriselt, aga see oli hästi tehtud. See oli kallis reklaam, see oli hästi tehtud. Kui ma ei eksi, oli vist tegemist Ämari lennuvälja õhukutõusu- ja maandumisrajaga. Ausalt öeldes, ma ei tea, toona ei olnud mina erakonna esimees, aga ma ei usu, et mingi teine erakond oleks saanud seda NATO baasi Eestis ära kasutada oma valimisreklaamiks. No mis me nüüd teeme siis, härra Rõivas? Teie ütlete, et Keskerakond kasutas dopingut. Mina ütlen, et näed, teie marssisite nende kingadega Ämaris, panite lennuliikluse seisma. Vaevast see oli Reformierakonna ametlik taotlus, et avage Ämari lennujaama väravad Reformierakonna esimehele, nüüd ta siia tuleb. Ju see käis ikka kuidagi teistmoodi teil, aga mina ei tea, kuidas see käis. Nii et ma arvan jätkuvalt, et isegi kui te nende võimsate, ma ei tea, kas mokassiinkingade või millega iganes seal olite, tegi kõrgeim võim oma valiku, Eesti inimesed valisid nii 2015 kui ka 2019 Riigikogu sellisena, nagu nad õigeks pidasid. Ja peale seda andis kõrgeim võim selle konkurentsi üle siia Riigikogusse. 2015 tegite teie koalitsiooni. Tubli! Te tegite kindlasti tööd oma südame ja äranägemise järgi. 2016. aasta lõpus jõudude vahetuse Riigikogus muutus ja tehti uus koalitsioon. 2019 valis kõrgeim võim siia 101 rahvasaadikut, kes omavahel leppisid kokku sellise koalitsiooni, nagu suudeti kompromissina luua, ja see on hea koalitsioon.

13:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

6. 13:15 Korruptsioon

13:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi. Täna kuues küsija on Annely Akkermann, küsimus on siseminister Mart Helmele korruptsiooni kohta. Palun!

13:15 Annely Akkermann

Suur tänu, lugupeetud juhataja! Härra siseminister! Pühapäeval, 14. juunil kõlas üle Eesti raadiosaade "Räägime asjast", kus teie ja EKRE aseesimees Martin Helme muu hulgas võtsite käsitleda Keskerakonna annetusskandaali, just nii te seda nimetasite. See tähendab 50 000 euro annetamist erakonnale proua Juhaste poolt, kes on selle raha saanud oma lapse isalt, aga isiklikel põhjustel tema ja tema laps seda raha ei taha. Martin Helme ütles, et ta ei usu seda juttu. Mina ka ei usu ja mulle näib, et Eesti avalikkus, Eesti inimesed üldiselt ei usu seda juttu. Teie lisasite, et annetuse tagasikandmisega on Keskerakond süü omaks võtnud. Samuti kritiseerisite te Keskerakonna käpardlikku käitumist selle skandaali puhul. Minu küsimus teile on: kuidas teie erakond oleks käitunud, kui teie erakonna arvele oleks selline summa jaanuaris laekunud?

13:17 Siseminister Mart Helme

Te olete ilmselt Eesti ajakirjanduse hea õpilane. Eesti ajakirjandus on meil ju selline suurepärase pealkirjade ja tõlgenduste väljamõtteleja. Sellest samast raadiosaadest, mida te siin mainite, [rääkiv artikkel] sai Delfis pealkirja "*Black Lives Matter*: tegelikult need elud ei loe" või kuidas neil oli see algne [pealkiri], mis jättis sellise mulje, nagu meie oleksime rääkinud selles saates sellest, kuidas mustade elud ei maksa mitte midagi. Tegelikult rääkisime me sellest, kuidas kõik need märatsejad, lõhkujad, pogrommitajad, mustade äride, poodide, söögikohtade purustajad tõendavad oma tegevusega, et mustade elude eest seismise käigus nad tegelikult hävitavad mustade elusid ja mustade elud neile ei loe. Aga meie ajakirjandus oskas seda lansseerida täpselt nii, et jäi vastupidine mulje. Seda me näeme pidevalt. Ajakirjanikud istuvad seal rõdu peal, ega ma ei ole neile kunagi armu andnud, valitsuse pressikonverentsidel ka. Ma kogu aeg õpetan neid ja püüan ikka kogu aeg nagu nende südametunnistusele koputada. Ma saan aru, et teil on vaja klikke, ma saan aru, et teil on vaja lugejaid, ma saan aru, et teil on vaja intriigi, aga katsuge ikkagi kuidagi jääda tõe piiridesse, ärge oma fantaasiatega päris lendu ka minge. Aga teie olete võtnud nüüd sellesama stiili ja lähete oma fantaasiatega lendu.

Vastab tõele, et me olime mõnevõrra kriitilised ja leidsime, et erakonna esimees ei peaks olema see, kes kohe tormab. Aga ma saan aru, Jüri südametunnistus on selline, et ta elab nii kaasa oma erakonna asjadele, täiesti arusaadavalt, nii nagu mina elan kaasa oma erakonna asjadele, et tahaks minna ja öelda, et kuulge, jätke järele, see ei ole ju nii, see on tegelikult teisiti. Me selles mõttes ütlesime, aga et see on malemäng, poliitika on malemäng (males on muide rohkem käike kui poliitikas), malemängus kuningas peab ennast hoidma ja vigurid peavad tema eest käima. See oli kogu selle asja mõte, mitte see, nagu me oleksime öelnud, et kõik on valesti. See, mida me ütlesime, oli, et nüüd, kui see [raha] tagasi kanti (see oli minu arvamus), võib jääda mulje, et nad ütlevad, et nad ongi milleski süüdi, aga tegelikult midagi ju tõestatud ei ole.

Tulen tagasi ikkagi selle toreda, nimele mittevastava Reformierakonna juurde. Teie skandaalid minevikus olid ikka märksa-märksa koledamad. 10 miljonit! Ärge tulge rääkima, et mõisteti õigeks. 10 miljonit ju ei ole. Kus see on, kes maksis selle tagasi? Kus see kohvrikene on selle 10 miljoniga, et me võiksime öelda, et kõik on korras, riigieelarvesse toodi see raha tagasi, seda ei varastatud ära, Eesti Panga arvele laekus see raha uuesti, tehti selgeks, et see oli valeülekanne, seal oli eksitus, raha on tagasi? Raha ei ole tagasi! Kus on 32 miljonit dollarit ...

13:20 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud minister!

13:20 Siseminister Mart Helme

... VEB Fondi raha? Kadunud!

13:20 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Lugupeetud minister, aeg!

13:20 Siseminister Mart Helme

Seda raha ei ole tagasi. Seda raha ei ole tagasi.

13:20 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Auväärt minister, vastamise aeg on kolm minutit!

13:20 Siseminister Mart Helme

Nii et kui me räägime korrupsioonist, siis meil kõigil on oma mingisugused kollid kappides. Tehke oma kapiuksed lahti, puhastage kollidest ära ja siis tulge näpuga kõigi teiste peale näitama!

13:20 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Austatud minister, püüame kolmest minutist vastamisel kinni pidada!

13:20 Siseminister Mart Helme

Vabandust!

13:20 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Nii. Jah, Urmas Kruuse, protseduuriline küsimus, palun!

13:20 Urmas Kruuse

Kui minister on kaks korda 45 sekundit ületanud, siis kas me saame selle küsimise ajale juurde?

13:21 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Me oleme siin küsimuste puhul ka väga liberaalselt aega suhtunud. Aga püüame kõik ajast kinni pidada! Küsimuseks on aega kuni kaks minutit, vastuseks kuni kolm minutit. Täpsustav küsimus, Annely Akkermann, palun!

13:21 Annely Akkermann

Jaa, see küsimus vajab täpsustamist. Ma täna hommikul tööle tulles kuulasin selle saatelõigu üle ja täiesti sõnaselgelt Martin Helme ütles, et ei usu, ja teie ütlesite, et Keskerakond on tagasikandmisega oma süüd tunnistanud. Ma olen täiesti nõus teiega, selle üle ei ole üldse vaidlust, siin ei ole küsimust. Aga eesti keeles tähendab väljend "ei usu", et seda peetakse valeks ehk selle rääkijat valetajaks. Samuti tähendab "süü tunnistamine" seda, et on valetamisega vahele jäänud ja tunnistatakse süüd. Te minu kolleegile Taavi Rõivasele ütlesite paar küsimust tagasi, et poliitika peab olema ja näima aus. Ma olen täiesti nõus, selles küsimuses ei ole vaidlust. Minu küsimus teile on see: kuidas te ennast tunnete praegu peaministri kõrval, keda te sügaval sisimas peate valetajaks?

13:22 Siseminister Mart Helme

Jälle natukene tõlgenduse küsimus. Martin ütles, et ta ei usu selle naisterahva juttu. Jutt ei ole sellest, et me ei usu peaministri juttu. Ta ei usu selle naisterahva juttu, ta ei usu seda juttu, et see oli lapse kasvatamise eest antud raha ja siis tehti niisugune ninanips. See puudutab hoopis teisi inimesi, see puudutab neid kahte inimest, kellega see raha on seotud, aga mitte peaministrit, kes võttis vastu otsuse see raha tagasi kanda, ja mina kritiseerisin seda.

Te küsite, mis meie oleksime teinud selle rahaga. Ma ei oska öelda, see on nii hüpoteetiline väide. Meil ei ole sellist raha. Ma ühele küsimusele enne vastasin, et me oleme võtnud algusest peale selge positsiooni: me ei võta ärimeestelt raha, me ei võta inimestelt suuri annetusi, sest me teame, et tasuta lõunaid ei ole, ja see võib kaasa tuua komplikatsioone, mida me soovime vältida. Seda enam, et meie, Eesti Konservatiivne Rahvaerakond, peame olema puhtam kui ükskõik missugune teine erakond, sest me oleme ju naistevihkajad, maasikakasvatajate vihkajad, põllumeeste vihkajad, me oleme neegrivihkajad, me oleme kõige hirmsamad inimesed. Kõik, kes mind tunnevad, ütlevad, et ma olen väga kena ja meeldiv inimene, aga teie käsitluses, teie loodud kuvandis ei ole Eestis hirmsamaid inimesi kui Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna liikmed ja toetajad. Nad on rumalad, nad on poetagused, nad on Bocki-sõbrad, nad on ei tea mida kõike, eks ole, nad on rassistid, nad on ksenofoobid, nad on suletuse pooldajad, nad on maha jäänud, nad ei tea midagi IT-st, nad ei tea midagi progressiivsetest ideedest, nad vihkavad homosid. Vaadake, see on üks põhjusi, miks me võtsime üsna alguses kohe vastu selle otsuse: meie rahaga ei jama, sest see lööb meid valusalt ja pekstakse meid niikuinii süüdistustega, mis mitte milleski ei pea paika. Me ei vihka mitte kedagi. Me seisame oma traditsiooniliste ja meie arvates Eesti püsimise seisukohast oluliste väärtuste eest. Kui teile see ei meeldi, siis teil on õigus seda poliitiliselt kritiseerida, aga tegelikult see, millega te tegelete ja millega tegeleb ka meie suurepärane meedia, on meie laimamine. Ja see on väga madal. See näitab, missugune banaanivabariik on Eesti.

13:25 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Urmas Kruuse, palun!

13:25 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Kuigi te ajakirjandust väga ei usalda ja püüate ajakirjanikke õpetada, nii nagu te täna ausalt ütlesite, siis öelge palun, kas fakt, mis ajakirjandusest läbi

käis, et proua Juhaste oli EKRE liige (ühest artiklist käis see läbi), vastab tõele või ei vasta. Jäi justkui mulje, et ta oli enne EKRE liige ja siis kiirkorras tehti temast Keskerakonna liige. Olete te selle asjaga kursis või on see lihtsalt fiktsioon, mis ei vasta tõele? Ja peaministrile palun öelge edasi, et kui kingad on meestel puhtad ja viksitud, siis see on hea märk.

13:26 Siseminister Mart Helme

Mis see küsimus nüüd siis oli? Küsimus oli see, kas selle annetuse tegija oli Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna liige. Jah, registrist vaatasime järele, ta oli Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna liige, ma praegu peast ei mäleta, mis aastast mis aastani, aga ta lahkus meie erakonnast juba mitu aastat tagasi, kui ma jällegi õigesti mäletan. Meie erakonnast on läbi käinud, ma arvan, sadu ja sadu inimesi, kes mingi aja jooksul on olnud erakonna liikmed ja siis on lahkunud erakonnast, samal ajal liitub meie erakonnaga kogu aeg rohkem inimesi, kui erakonnast lahkub. Eks selline verevahetus ja liikumine ole ikka. Mul on hea meel öelda, et meie erakond on plussis, aga Reformierakonnast lahkumine on tekitanud Reformierakonnale väga suure miinuse. Teilt lahkub väga palju inimesi, ma ei tea, mis põhjusel. Võib-olla nad ei ole erakonna juhtimisega rahul, võib-olla nad on pettunud selles, et Reformierakond ei ole enam Reformierakond, vaid on tagurluserakond, ma ei oska öelda. Igal juhul vastab tõele, et see daam oli mingi perioodi meie erakonna liige, aga kõik see, mis on seotud selle annetusega, on minu teadvusse jõudnud puhtalt ajakirjanduse vahendusel. Aga ma tahan öelda teile, et ajakirjandus ei ole see instants, mis mõistab inimesi süüdi. Tõsi küll, vastab tõele, et poliitikut saab tappa samuti nagu kärbestki – ajalehega. Tegelikkus õigusriigis – kui Eesti on õigusriik – peaks olema ikka niisugune, et kohus on see, mis toob uurimise käigus päevalgele faktid, tuvastab, kas need faktid on kriminaalse iseloomuga ja kas nad annavad alust süüdimõistmiseks või ei anna alust süüdimõistmiseks. Tugineda mingisugustele ajakirjanduslikele spekulatsioonidele ja oma fantaasiale – seda muidugi alati võib, aga mina soovitan küll (üks rahvasaadik, üks esimesi küsimuse esitajaid, on hulga raamatuid kirjutanud, väga huvitavaid raamatud, mul on ka need raamatud riulis olemas, mitte kõik, aga paljud), et kui te olete nii [kõrge] fantaasialennuga inimesed ja valdate ka kirjaoskust, siis hakake kirjanikeks. Mis te jamate selle poliitikaga, mis te rikute oma ja teiste närve sellega, et te siin fabuleerite! Fabuleerige siis juba niimoodi, et see realiseerub ilukirjandusena, nii saavad võib-olla tuhanded inimesed selle lugemisest rõõmu.

13:28 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lõpetan kuuendale küsimusele vastamise.

7. 13:28 Vastutus

13:28 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi. Seitsmes küsija on Urve Tiidus, küsimus on peaminister Jüri Ratasele, teemaks on vastutus.

13:28 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud peaminister! Süütuse presumptsioon on põhimõte, mille järgi kedagi ei tohi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus. See süütuse presumptsiooni põhimõte sisaldub Eesti Vabariigi põhiseaduses, §-s 22 nimelt, ja Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 6 lõikes 2. Te olete rõhutanud seda täna mitmel korral ja varemgi, kui küsitakse erakonna rahastamise viimase juhtumi kohta, ja teil on täielik õigus selle väitega pareerida kõiki võimalikke süüdistusi, enne kui prokuratuur edasise menetlemise suhtes seisukoha võtab. Kui süütuse presumptsiooni üldmõiste annab õiguse vaikida, õiguse süütuse eeldusele jne, siis kahtlemata nii kõrgel poliitilisel positsioonil nagu teie, peaminister, pole selle õiguse kasutamine praktikas sugugi nii lihtne, nagu teie olete kogenud ja meie ka näinud. Aga poliitilise debati vabadus, meediavabadus, sõnavabadus – need ei lase teemal vaibuda, pole lootustki. Üks põhjusi on ka see, et poliitikutelt eeldatakse poliitilist vastutust. Poliitiline vastutus on teatavasti üks voorusi, millest filosoofid

on kirjutanud, alates Aristotelesest. Aristoteles kirjutas juba IV sajandil sellest oma riigiõpetuses ehk politoloogias. Sellepärast minu küsimus ongi natuke filosoofilisem kui eelnevad: millisel astmel peaks ühiskonna väärtuste skaalal asuma poliitiline vastutus kui üks voorusi?

13:30 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Kõigepealt ma tänan kogu selle küsimuse eest, sh küsimuse sissejuhatuse eest, kus te tsiteerisite Eesti Vabariigis kehtivaid seadusi. Nüüd poliitilisest vastutusest kui voorusest. Ma arvan, et Eesti ühiskonnas on poliitiline vastutus muutunud järjest, ütleme, kõrgemaks ja see kultuur on järjest rohkem tõusnud. Ma toon näiteid eeskätt enda erakonna kohta, mitte ei hakka tooma näiteid teiste erakondade kohta. Jah, ka selle kolme ja poole aasta jooksul, mis on minul olnud au ja võimalus seda erakonda juhtida ja olla ka Eesti Vabariigi valitsuse liige, on poliitilise vastutuse pidanud võtma nii mõnigi Keskerakonna poliitik ja väga kiiresti. Mõnikord on toimunud poliitilise vastutuse võtmine tundidega, olgugi et võib-olla see mõistmine, mida on üks poliitik öelnud, ei olnud mitte nii väga selge, mitte nii väga konkreetne, aga just sellelt pinnalt on võetud vastutus ja astunud tagasi.

Ma ei tea, kas teie küsimuse mõte oli see, millal mina seda poliitilist vastutust tunnen. Igal juhul kindlasti ma tunnen poliitilist vastutust. Ma arvan, et kokkuvõttes on ju iga inimese sees see tunnetus, mis hetkel ta ütleb, et ei saa enam seda teed käia, tuleb üks samm tagasi teha, tuleb poliitiline vastutus võtta. Ma ütleks isegi, et selle raha tagasikandmine, millest me täna oleme nii palju rääkinud, selle 50 000 euro tagasikandmine, oli ju selles mõttes ka poliitilise kultuuri tunnetus. Võinuks ju vabalt see päev öelda, et ei, me ei kanna seda tagasi. Olles suhelnud ka peale seda tagasikandmist juristidega, võin öelda, et ka seesama perekonnaseaduse tõlgendus ei ole nii üksühene. Aga jah, täna on siin käinud läbi see, et ta ei pea ainult seaduse mõttes olema [selline], vaid ta peab ka näima selge, konkreetne, läbipaistev. See oligi põhjus tagasikandmiseks, et see peab nii ka näima. Ka see on mingis mõttes poliitilise vastutuse väga kiire võtmine.

13:33 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urve Tiidus, täpsustav küsimus, palun!

13:33 Urve Tiidus

Aitäh! Ma muidugi ei küsinud teie selle konkreetse käigu kohta. Ma küsisin, millisel astmel peaks ühiskonna väärtuste skaalal asuma poliitiline vastutus kui üks voorusi, võib-olla [soovisin] natuke üldistatumat vaadet. Kuulates teie vastust, tuli mulle meelde, et Soome poliitikas oli hiljaaegu selline juhtum, et valitsuse liige, minister, astus tagasi, tal olid hoopis teised põhjused jne. Sellepärast ma lisan siia ühe küsimusejupi. Kas meil on vanematelt demokraatiatelt ka midagi õppida selles asjas? See ei ole kuidagi seotud teie isikuga, vaid [milline on teie] kui poliitikas tegutseva inimese vaade?

13:34 Peaminister Jüri Ratas

Kõigepealt, ühiskonnas, ma arvan, see poliitiline vastutus peab ikkagi asuma (te ei andnud ette skaalat, kas see on 1-st 10-ni) kõrgel astmel, kõrgel tasandil. Tahes-tahmata siin on see eeskuju, mida poliitikud annavad. Jah, me võime öelda, et inimesi ei huvita poliitika või et nad on sellest kaugel, aga tegelikult ikkagi huvitab. Juba ainuüksi sellepärast, et ka kajastus ühiskonnas poliitikute ja poliitika kohta on õigustatult väga tugev. Midagi ei ole teha, aga see puudutab Eesti elu ju igas mõttes, mida poliitikud otsustavad siin Riigikogus, mida otsustatakse valitsuse tasandil, kohalikus omavalitsuses. Nii et vastus: see peab kindlasti olema väga kõrgel. See on tegelikult eeskuju ja see peegeldab ühiskonda ka käitumismustreid, kas teha nii või teha naa, kas see kuidagi võetakse omaks ja öeldakse, et see ei ole probleem, läheme edasi, või öeldakse, et see on tegelikult probleem. Korruptsiooniga on minu meelest seesama tunnetus. Ma arvan, et see, et Eesti poliitika on olnud suhteliselt, võrreldes väga paljude riikidega, ikkagi korruptsioonivabam, on andnud väga palju juurde kogu Eesti ühiskonnale, igasugusele ausale konkurentsile ettevõtluses jne. Nii et nii ma sellest, ütleme, ühiskonnaskaalast, sellest poliitilisest vastutusest arvan.

13:36 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Taavi Rõivas, palun!

13:36 Taavi Rõivas

Aitäh! Tänapäevane infotund on olnud väga informatiivne. Ma tänan kõiki vastajaid selle eest! Üks väga oluline informatiivne osa, lisaks sellele põhjusele, miks ERJK tegelikult laiali saadeti, pärineb samuti siseministri vastusest, kus ta ütles üsna otse, et Eesti Vabariigi siseminister ei usu peaministri erakonna ametlikku versiooni sellest, kust see 50 000 pärineb, sest ei ole mitte Jana-Helen Juhaste seda avalikkusele vahendanud, vaid just nimelt peaministri erakond on öelnud, et nii see tõepoolest oli. See on kõva sõna ja see on väga huvitav. Ma väga tänan ka, Jüri, sind selle eest, et sulle hakkasid juba viis ja pool aastat tagasi silma minu kingad. Võtan seda komplimendina, kuigi ma ei saa aru, kuidas see asjasse puutub. Aga tore ikkagi teada, et kingad jäid silma. Ma jätaks hetkeks need kingad kõrvale ja paluks, et sa keskenduks vastamisele, mitte niivõrd oma poliitiliste vastaste tümitamisele. Ütle palun, kuidas siis ikkagi oli. Kas sa saad kindlalt väita, et mitte ükski sinu erakonna juhatuse liikmetest ei tundnud vähimatki huvi enne seda 27. maid ega võtnud proua Jana-Helen Juhastega, kes tegi selle 50 000 euro suuruse annetuse, mis kahtlemata on erakordne, enne 27. maid ühendust?

13:37 Peaminister Jüri Ratas

Jah, ma saan ju, hea Taavi, aru, kui pingsalt sa otsid neid konfliktikohti tänases koalitsioonis, koalitsioonipartnerite vahel. Sa räägid, et vaata, mida ütles Mart Helme, ja vaata, mida ütles Jüri Ratas jne. Ma tunnetasin seda juba sel nädalal siin arupärimistele vastates esmaspäeval ja teisipäeval. Ma tegelikult mõistan küll Reformierakonda. See ongi keeruline, poliitiliselt keeruline seis teil täna. Ja selleks, et leida, ma ei tea, nõopnõela sellest heinakuhjast, et saada haarata kinni sellest ühest võimalusest, läheb kõik käiku. Arusaadav.

Sa küsid tegelikult väga põhimõttelise ja õige küsimuse – kui me tuleme nüüd asja tuuma juurde –, kuidas erakonnad kontrollivad neid annetusi. Ma ei tea, kuidas see on teie erakonnas, kas siis, kui tuleb 1 euro üle või tuleb 5000 eurot üle või tuleb mingi kolmas summa üle, järgmine päev või samal päeval teie erakonna esimees helistab sellele annetajale või helistab erakonna peasekretär. Ma arvan, et ka see juhtum, ükskõik, kuidas see lõpeb – seda me ei tea, kuidas see 50 000 [euro] juhtum lõpeb –, annab seda tunnetust Eesti erakondadele küll. Olgugi et seadus ju nii otseselt ei ütle, kuidas tuleb seda raha kontrollida, kas helistades, kontakti võttes, seda ei öelda, vaid öeldakse, et peab teadma inimese nime, isikukoodi ja et see on programmiline, maailmavaateline annetus, aga mis on need protseduurid, seda ei ole tegelikult seaduses kirjas, ja ma arvan, et see on ka õige võib-olla, et seda ei ole seaduses kirjas. Küll ma arvan, et erakonnad sellest juhtumist kõik tegelikult õpivad ja teevad oma sisemisi protseduure veel grammi võrra rangemaks või konkreetsemaks. Meie küll oleme teinud. Ka eile veel otsustasime lisaks eelnevatele otsustele just sisekontrolli erakonnas tõhustada ja paremaks muuta. Aga ega neid võimalusi väga palju ei ole. Ongi kolm kuni viis küsimust, mida saab erakond küsida annetaja käest. Kui neile vastatakse positiivselt, siis põhimõtteliselt pole erakonnal neid tööriistasid rohkem, et edasi kontrollida. Seda saavad teha tõesti õiguskaitseorganid. Sa küsid, kui mitu juhatuse liiget on selle annetajaga rääkinud ja mis kuupäevadel. Ei ole sellist konkreetset kuupäevade ajajoont sulle tuua täna, mis kell keegi helistas, ja ma arvan, et ma ei peagi seda siin tooma.

13:40 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

8. 13:40 Poliitiline kultuur

13:41 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tänapäevane kaheksas küsija on Eerik-Niiles Kross. Küsimus on peaminister Jüri Ratasele poliitilise kultuuri kohta.

13:41 Eerik-Niiles Kross

Aitäh, hea juhataja! Hea peaminister! Ma teen katse esitada sisuline küsimus ja äkki õnnestub ka sisuline arutelu. Puudutan siin korduvalt eri moel jutuks olnud eelnõu ERJK funktsioonide üleandmise kohta Riigikontrollile. Ma saan aru, et homme on valitsusel see päevakorras, valitsus võtab seisukoha selle eelnõu suhtes. Seni seda seisukohta kahjuks Riigikogus ei ole näha olnud, aga me oleme kuulnud enam-vähem, mida valitsus arvab. Valitsus tahab järelevalve kvaliteeti selle eelnõuga tõsta. Minu

arvates on sellel eelnõul sellisel kujul, nagu ta siin ühel korral meie ees oli, kolm õiguslikku probleemi. Esimene neist on õigusjärgluse küsimus. Praegusest eelnõust ei tulene selgelt, et ERJK funktsioonid lähevad üle Riigikontrollile sellisel moel, et Riigikontroll osutub ka edaspidi menetluse osaliseks pooleliolevates asjades. Tekib natuke nagu olukord, kus Riigikontroll saab valida, kas ta on õigusjärglane või ei ole. Kas teie arvates õigusriiklik ei oleks siiski see, et pooleliolevad asjad üheselt jätkuvad? Teine teema on aegumise teema. Praegu tekib olukord, kus saab hakata rakendama aegumist tagasiulatuvalt, mis üldiselt ei ole õigusriigis kohane. See käib ka pooleliolevate asjade kohta. Kas teie arvates peaks olema niimoodi, et asjad, mis praegu on kuskil menetluses ja mida ERJK on algatanud, lähevad lõpuni, et need ei raue selle eelnõu tõttu? Muidu tekib tõesti tunne, et see eelnõu ongi selleks, et need asjad lihtsalt lõppeksid ära. Ma sellega praegu lõpetan. Kolmanda probleemi jätan lisaküsimuse jaoks.

13:43 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile nende küsimuste eest! Ju me saame siis teie täpsustava küsimusega minna kolmanda [probleemi] juurde. Kõigepealt, teie esimene küsimus oli seotud õigusjärglusega, nagu te mainisite, et kui ERJK funktsioon läheb Riigikontrollile üle, kas siis pooleliolevad asjad jätkuvad. No ma olen vastanud alates selle eelnõu sisseandmisest siin, et jah, minu meelest ei ole muud võimalust, kui et kindlasti peavad jätkuma. Ei saa olla nii, et ühel hetkel, kui Riigikogu nii otsustab, et Riigikontroll hakkab erakondade rahastamise järelevalvega tegelema, siis mingite asjade kohta, mida näiteks ERJK on menetlenud, öeldakse, et nendega me ei tegele, siin mingit õigusjärglust ei ole, see meie asi ei ole, et me vaatame nüüd kõike puhtalt lehelt. Ei, ma arvan, et kõik, mis on menetluses, tuleb ikkagi üle võtta. Uus instants, Riigikontroll (kui Riigikogu seda nii näeb), peab vaatama ja otsustama, mis ta nendega teeb. Igal juhul ei saa sellist asja olla, et need pannakse kuskile paberihunti ja öeldakse, et nüüd on sellega kõik.

Teine küsimus, aegumine. Ma vastan kohe ära, ma arvan, et on see põhimõte, et me ei muuda poolel teel õiguslikku regulatsiooni. Te küsisite väga konkreetselt, et mingid asjad on menetluses ja kui jõuab kätte aegumistähtaeg, et kas see kehtib ka nende kohta. Ma arvan, et need peavad minema lõpuni selle reeglistikuga, mis täna on. Ma ei kujuta ette, et meil on mingi kaasus, aegumistähtaeg peaks üleüldiselt kätte tulema ja siis me ütleme, et ah, näete, ka see aegub. Tavaliselt on hea õiguspraktika see, et asjad menetletakse lõpuni nende reeglitega, mis sel hetkel on kehtinud. Aga kui te küsite üleüldiselt, kas peaks olema mingite uute kaasuste puhul mingisugune aegumistähtaeg, siis ma arvan, et seda võiks arutada küll. Võiks arutada, kas see on kolm aastat, mis on hetkel, või kas see võiks olla pikem. Ma pigem arvan, et lühem see ei peaks olema, kui, siis igal juhul pikem. Mõned on öelnud, et see võiks kesta ühe Riigikogu koosseisu, mõned on öelnud, et kaks koosseisu, kas neli või kaheksa aastat. Minu meelest võiks selle üle arutelu pidada ja kui seda kolme aastat pikendada, siis, ma usun jah, see on mõistlik. Valitsus annab sellele oma hinnangu, kui valitsus oma istungi peab, siis ta oma seisukoha ka kujundab. Ma arvan ka seda, et kui me räägime konkreetselt sellest eelnõust, siis see on ju lugemisel, suvi on vahel, muudatusettepanekuid saab teha ja nii tulebki seda siin Riigikogus menetleda.

13:46 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Eerik-Niiles Kross, täpsustav küsimus, palun!

13:46 Eerik-Niiles Kross

Ma jätkan küsimust. Kolmas probleem on minu arvates riigiõiguslik, laiemalt õigusfilosoofiline. Kui Riigikontroll on põhiseaduse järgi ette nähtud siiski riiklike, avalike vahendite kasutamise kontrolliks, see tuleneb põhiseadusest, siis võib möönda, et seda osa erakondade rahastamisest, vahendeid, mis tulevad riigieelarvest, võiks ehk kontrollida Riigikontroll, selle osa kasutamist. Aga ma näen tõsist probleemi, kui Riigikontroll hakkab kontrollima eraisikutelt laekunud raha kasutamist eraõigusliku ühenduse ehk erakonna poolt. Sellega me tekitame olukorra – kui see seadus niimoodi jõustub –, kus riik hakkab ikkagi vabaühenduste tegevusse hoopis uuel moel sekkuma. Kas see on teie arvates õigusfilosoofiliselt õige õigusriigis ja Eestis?

13:47 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile ka selle küsimuse eest! Ma arvan, et see küsimus läheb natuke edasi. Kõigepealt on olnud siin saalis, mitte teiega küll, küll aga teie ametikaaslastega diskussioon selle üle, et näete, see antakse Riigikontrollile sellepärast, et ta kontrollib ainult riigi eraldisi, aga tal ei ole õigust kontrollida eraisikute

annetusi. Kui erakondade rahastamise järelevalvet tegeval instantsil või organisatsioonil ei ole õigust tervikpilti kontrollida, siis pole seda [järelevalveõigust] mõtet talle anda. See on ainult sellisel juhul mõistlik, kui ta saab ikkagi kontrollida tervikpilti, tervikskaalat, nii inimeste annetusi kui ka avaliku sektori rahastust.

Te küsite filosoofilisema küsimuse, kas on üldse õige, et Riigikontroll eraisikute annetusi kontrollib või kas see on õiguslikult mõistlik. Ma arvan, et neid õigusi saab kindlasti Riigikontrollile anda. Kui 2011. aastal see arutelu alla tuli – ütleme, et enne seda ei olnud üldse sellist kontrollimehhanismi –, siis ju toonane õiguskantsler tõi ka välja, et erakondade rahastamise järelevalvet võiks hoopiski teha Riigikontroll. See, et ERJK taseme tõstmine on viimase üheksa aasta jooksul teatud aja tagant kõne alla tulnud, ei ole mingi saladus. Sellest on räägitud päris palju, et tegelikult võiks Riigikontroll selle pädevuse endale võtta. Mina ei näe selles küll probleemi, kui see Riigikontrollile antakse. Aga igal juhul on oluline, et antakse [õigus] tervikpilti kontrollida, mitte nii, et öeldakse, et ei, eraisikute annetust ei ole Riigikontrollil õigust kontrollida. Siis oleks see tagasimine. See oleks kvaliteedi langus, mitte kvaliteedi tõus.

13:49 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urmas Kruuse, palun!

13:49 Urmas Kruuse

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud peaminister! Mart Helme oli ühes vastuses pahane selle pärast, et tänane järelevalvekomisjon tahab uurida neid asju, mida ta ei peaks erakondade mõistes uurima – ma võib-olla refereerin üldises kontekstis –, ja ta ei peaks saama teatud asju teha. Ma pean häbigena tunnistama, et see oli mulle üllatus. See oli üllatus just selle tõttu, et kui me tahame saada täit pilti, nii nagu teie praegu kirjeldate, erakondade rahastamisest ja toimimisest, siis mulle tundub, et peab saama kontrollida kõike, mis on erakondade rahastamisega juhtunud. Kas te siin vastuolu ei näe, kui teie siin praegu ütlete, et loomulikult peaks Riigikontroll saama justkui kõike kontrollida, aga teie koalitsioonikaaslane ütleb, et ei-ei, nad ei peaks oma nina kuhugi toppima, et ega tegemist ei ole mingi varjuteatriga? Kuidas te seda siis saate ellu viia sellisena, et kõik muutub läbinähtavamaks, läbipaistvamaks ja avalikkusele selgemini mõistetavaks?

13:50 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma ei tea, mulle tundub, et selle varjuteatriga tegelete teie, te panete kokku erinevate infotunnis osalejate vastused, seote osavasti ERJK ja Riigikontrolli. Küsimus on ju mandaadis. Siseminister rääkis tänase olukorra mandaadist. Mina rääkisin sellest mandaadist, [mis tekib], kui Riigikogu otsustab, et see läheb Riigikontrollile, sellest, milline peaks see mandaat minu arvates olema. Ma ütlesin siin just härra Krossile vastates, et see mandaat ei saa olla väiksem, seda mandaati ei saa olla vähem, ta peab olema konkreetne, selge. Kui ma ütlen, et see on uus tase või kvaliteedi tõus, siis ma seda ju usun, et siis on teine kvaliteet, kindlasti on teised ressursid, kindlasti on võimekus suurem. Nii et minu meelest te sidusite osavalt kokku kaks eri vastust, aga kahe eri kehandi kohta: üks on ERJK ja teine on Riigikontroll. Neid ei saa nii võrrelda, nagu te selle küsimuse osavalt püstitasite.

13:52 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lõpetan sellele küsimusele vastamise.

9. 13:52 Muud küsimused

13:52 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kuna infotunni lõpuni on aega vähemalt ühe küsimuse ja vastuse jaoks, siis on Riigikogu liikmetel võimalus esitada oma küsimus vabalt valitud ministrile. Liina Kersna, palun!

13:52 Liina Kersna

Suur tänu! Minu küsimus on peaministrile. Te tõenäoliselt olete meediast lugenud, et me siin Riigikogus arutame psühhiaatrilise abi seadust. Oleme püüdnud pärast esimest lugemist kuus korda saada seda

sotsiaalkomisjoni istungile, nüüd lõpuks ka saime. Seda seaduseelnõu on toetanud valitsus, seda seaduseelnõu on toetanud Sotsiaalministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Justiitsministeerium, aga seda, nagu ma olen nüüd aru saanud, ei toeta kindlasti EKRE ega tõenäoliselt ka Isamaa. Kuidas teie suhtute sellesse, kas alaealised, 16–17-aastased noored võiksid mure korral iseseisvalt pöörduda psühhiaatri poole, ilma vanema nõusolekuta? Milline on teie seisukoht?

13:53 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Jah, see küsimus on ka minule tuttav. Tõsi on see, et hetkel ei ole vist olnud poliitilist toetust siin Riigikogus, aga minu meelest on teema väga aktuaalne. Olen rääkinud sellest nii sotsiaalministriga kui ka komisjoni esimehega. Siin oleks vaja kindlasti lahendus leida, et tänasest olukorrast edasi minna. Missugune see lahendus täpselt on? Eks tuleb leida parim võimalus, ma mõtlen, juhtivkomisjoni aruteludes. Kui te küsite, kas tänane situatsioon on piisav, siis ma arvan, et ei ole piisav ja siin tuleks paremaid lahendusi leida. Te nimetasite neid, kes on andnud sellele oma toetava hinnangu, päris palju ministeeriume, ja hetkel on ju arutelu just siin Riigikogu tasandil. Nii et minu meelest tuleks siin leida mingisugune parem lahendus, kui tänane korralduslik situatsioon ette näeb.

13:54 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urmas Kruuse, palun!

13:54 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Mul on küsimus siseminister Mart Helmele. Peaminister on pidanud Riigikogus vastama mitu korda küsimustele hooajatööjõu kohta, sõna otseses mõttes võõrtööjõu kohta, [kes on siin] hooajaliselt, ja ta ei ole suutnud väga selgelt öelda, millal Eesti põllumajandus võiks seda saada. Me teame, et Euroopa tasemel on vastu võetud otsus, mis lubab erandkorras neid [töötajad] sisse tuua, täna ei ole isegi tervislikke põhjusi, [mis seda takistaksid]. Järsku teie ministrina suudate seda öelda. Schengeni piirid on nüüd lahti, tegelikult on kõrghooaeg ka marjakasvatuses kätte jõudnud ja me näeme, et need eestlastest töötud ei ole sinna [tööle] jõudnud. Lisaks lugesime ajalehest, et see probleem, miks nad ei taha ametlikult palka saada ja tööle minna, on see, et neil on päris palju kohustusi ja nad ei taha neid kohustusi ilmselt kas täita või seda [raha] maksta. Kas teie saate valitsuse liikmena täna öelda, millal Eesti maasikakasvatavad saavad selle tööjõu kätte, mille eest nad on tasunud ka riigilõivud? PPA on jätkanud menetlusi ja on võimaldanud neil tööjõudu registreerida, aga Eestisse tulla nad veel ei tohi. Mis takistab nende inimeste siia toomist, kelle eest on juba riigilõivud tasutud?

13:56 Siseminister Mart Helme

Ma ütleks niimoodi, et Reformierakond on alati väga Euroopa-meelne erakond olnud. Põhimõtteliselt on Euroopa Liidu tasandil otsustatud, liikmesriikide osalusel loomulikult, et välispiir, piir kolmandate riikidega avaneb 1. juulist. Vastus on: 1. juulist, pärast 1. juulit. Need load, mida on menetletud, saab siis kasutusele võtta.

Kui te küsite minu isiklikku arvamust kogu selle asja kohta, siis kogu selle käputäie, tegelikult ju käputäie suuremate maasikakasvatajate energia ei oleks pidanud minema mitte suure meediasõja pidamise peale, vaid tööjõu otsimise peale. Kui nad see kuu aega, mis nad on pidanud valitsusega sõda ja siseministrit süüdistanud jällegi surmapattudes, oleksid tegelenud tööjõu otsimisega, siis oleks see küsimus ammu olnud lahendatud. Aga selle asemel, et otsida endale tööjõudu, kelle pealt nad oleksid maksnud makse, keda nad oleks korralikult registreerinud, kelle pealt nad oleks maksnud ka sotsiaalmaksu, kellele nad oleks loonud korralikud töötingimused, majutustingimised, sanitaaringimused – kui nad selle kõigega oleks tegelenud kuu aega, oleks küsimus lahendatud –, on kuu aega süüdistatud valitsust. See on vale poliitika ja see valitsus, ma julgen öelda seda oma vasakul ja paremal käel istuvate inimeste ees, ei lase ennast šantažeerida. Kui küsida, miks riik ei too neid mingisuguse erilennuga siia, siis kas te kujutate ette, kui palju erilende on vaja selleks, et tuua siia mingisugused 1000 inimest? Kui palju see riigile maksma läheb ja kes selle lõpuks kinni maksab? Kui Eesti maasikas on niikuinii kolm korda kallim, kui on Poola või Kreeka maasikas, siis kes selle kinni maksab? Tarbija ei osta nii kallist marja. Järelikult ei ole sellel mõtet, järelikult ei ole kogu see majandusmudel tegelikult jätkusuutlik ja need inimesed peavad tegema sellest omad järeldused.

13:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Head kolleegid! Kahjuks ei jõua me enam küsimust esitada ega küsimusele ka vastust saada. Suur tänu kõigile küsijatele! Aitäh valitsuse liikmetele vastamast! Täna infotund on lõppenud.